

**KURALLAR İÇİN SPOR - Hakemin
rolünün
geliştirilmesi yoluyla pozitif değerlerin
paylaşılması**

623055-EPP-1-2020-1-IT-SPO-SCP

**IO 1- Hakem olun! Okullar için
Eğitim Programları**

İçindekiler

▪ Giriş.....	3
▪ Sadakat (FIT).....	8
▪ Kuralların varlığının farkında olmak (FFBB).....	11
▪ Hakem rolüne saygı (OCBH)	21
▪ Kibarlık ve İletişim (CVF)	25
▪ Özveri (TVF)	28
▪ Hatayı kabul etme (FIPAV)	32
▪ Anlayışlılık (BMYS)	35
▪ Referanslar... ..	38

Giriş

GENEL TANIM VE ROL:

Her şeyden önce hakem nedir bunu tanımlamamız gerekir.

Hakem, veya daha net ifadesiyle spor yetkilisi, IFSO'nun tanımlamasına göre şu şekilde tanımlanmaktadır: "Spor Yetkilisi" şu anlama gelmektedir: Spor sertifikalı karşılaşmalar sırasında kurallara uyumu denetleme sorumluluğuna sahip bir spor yargıcı veya benzeri bir kişidir. Spor oyunları oynamak istiyorsanız, kuralların var olduğunu kabul etmeniz gerekir. Aksi takdirde, trafikte de olduğu şekilde oldukça çok sayıda yanlış anlama, problem ve hatta kazalarla yüz yüze kalırsınız. Tüm sporlarda, hakemin veya yetkilinin rolü, oyunda kurallar göz önünde bulundurularak rehberlik sağlama bakımından gereklidir ve bu sayede tüm katılımcılar spordan keyif alabilir! Bazı ortamlarda ultimate isimli oyunun hakem gerektirmeyen tek spor oyunu olduğu söylenir ama yakından gözetlenirse (örneğin tenis gibi bir sporda) her bir oyuncu hakemlikte yetkili olduğundan tüm oyuncuların spor yetkilisi olduğu söylenebilir. Spor ekosisteminde hakemlerin ve karar vericilerin rolü temel öneme sahiptir; bunlar arka plandaki kadınlar ve erkekler olup bunlar olmadan karşılaşmalar gerçekleştirilemez. Artık şunu söyleyebiliriz: HAKEM YOKSA – OYUN YOK!

DETAYLARIYLA TANIM VE ROL:

Spor yetkilisini tanımlayacak pek çok kelime ve isim bulunabilir. En iyi bilinenleri hakem ve yardımcı hakemdir ama aynı zamanda karar vericiler, yürütücüler, yan hakemler, özel hakem vb. de mevcuttur.

Sporlar farklı terimler kullanabilir ama sonuç olarak spor yetkilisinin rolü, tarafsız bir şekilde oyunun kurallarını uygularken karşılaşmayı veya maçı bir sonuca ulaştırmaktır.

Ayrıca 1972'deki Olimpiyat Oyunlarından beridir bir hakem, tüm hakemler ve spor yetkilileri adına bir yemin etmektedir. Yetkilinin Yemini: Bu Olimpiyat Oyunlarında hakemlik görevimizi tam tarafsızlıkla, oyunları yöneten kurallara uyup bunları koruyarak ve bunları gerçek sportmenlik ruhuyla gerçekleştireceğimize tüm hakemler ve yetkililer adına söz veriyorum. Spor yetkililerinin büyük bir kısmı gönüllülük esasına göre hizmet sunmakta, yalnızca hizmetleri için kendi masraflarının geri ödemesini almakta veya yalnızca küçük bir para almaktadırlar. Ama bu kişiler aynı zamanda yıl boyunca grassroots oyunundan elit performanslara kadar tüm karşılaşmaları yöneten kişilerdir. Çoğu itibarıyla spor yetkilileri gönüllülük tabanında hizmet verir veya hizmetleri karşılığında yalnızca sembolik bir ücret alırlar.

Ayrıca hakemlerin tüm maçlara ve karşılaşmalara yaptığı yatırım genellikle azımsanmakta veya kritize edilmektedir. Ancak, bu fonksiyonun toplumumuzda gelişimi, hakem geliştirmeye devam etmek ve bu sayede tüm seviyelerde sporu mümkün hale getirmek için temel öneme sahiptir. Ayrıca

temel teknik eğitime ek olarak hakemler iletişim, ekip çalışması, sorun yönetimi ve sürekli gelişim gibi önemli becerileri de geliştirir. Yetkililerin resmi bir spor organizasyonu tarafından sertifikalı olması gerekmektedir, bu bir eğitim gören, ulusal yetkili veya uluslararası yetkili olacak şekilde gerçekleşebilir.

Sonuç olarak tüm hakemlerin ortak paydası olan hedef; kuralların/yasaların ve etik kurallarının tarafsız şekilde uygulanması yoluyla oyuncuların sporculuk ruhuna uygun şekilde karşılaşmaları oynamalarını sağlamaktır.

Bu büyük hedefi başarmak için spor yetkilileri, aşağıdaki anahtar rollerde görevleri gerçekleştirmelidir: KİŞİSEL BECERİLERİN GELİŞİMİ: Spor yetkilisi olarak kendi performanslarını değerlendirip geliştirmeleridir.

İLİŞKİLER: Diğer spor yetkilileri, oyuncular ve karşılaşmayla ilişkili olan diğerleri ile etkili ilişkiler geliştirip sürdürmektir.

KARŞILAŞMA: Karşılaşmayı sporun kuralları/yasaları ve etik kurallarına uygun şekilde yönetmektir.

BİLGİ: Yetkilinin rolüne göre bilgiyi yönetmektir

HAKEM OLMAK İÇİN!

En genç bireyler için hakem olmak, gerçek bir öğrenme macerasıdır. Kuralları öğrenmek ve bunları uygulamak istemek yeterli değildir, bu, çok az sayıda kişinin üstlenmeye cesaret edeceği bir sorumluluğu üstlenmektir.

Genç yaşta hakem olmak, oyuna sorumlulukla özveri göstermektir. Bu ayrıca her bir yarışmacıya saygı duymak ve kuralların tam farkında olacak şekilde her bir yarışmacıyı değerlendirmek anlamına da gelmektedir. Bunun anlamı adaletli ve objektif kararları, dış etkilere değil gerçeklere dayalı olarak uygulamaktır. Bunun bir başka anlamı, saniyenin onda biri gibi sürelerde kompleks dayanaklarla doğru kararları verebilmek anlamına da gelmektedir. Ve son olarak da oyunu, oyuncuları kurallar dahilinde tutarak yönetebilmeniz anlamına gelmektedir.

Sonuç olarak hakem olmak, kişisel beceriler edinebilme ve kişinin akademik ve medeni arka planını geliştirebilmeyi ve harika deneyimler yaşayabilme olanağını kişiye sunar.

Okul ayrıca pratikleri çoğaltma fırsatı ve bu sayede farklı sporlarda yeni şeyler öğrenme imkanı sunar.

Tüm genç insanların spor konusundaki bağlılık ve yükümlülüklerine katılımlarını eğlence içinde geçirebilmeleri son derece önemlidir.

PAYLAŞILAN DEĞERLER:

Hakemlerin ve yetkililerin eğitimi, birlikte yaşamının değerlerini öğrenmede önemli bir araçtır. İçli dışlı olunan kuralların ve yönetim deneyiminin en genç katılımcılara sunduğu enerji, medeni katılımcılık, tolerans ve saygıyı, şehrin kalbine yerleştirmeyi mümkün hale getirir.

1. Sadakat

Sadakatin sıkı bir tanımı, onur ve dürüstlük kuralları göz önünde bulundurularak üstlenilen yükümlülüklerin ifasında ortaya konan Sadık ve gönül ve davranışı doğru insan tutumudur.

Spor yetkilisinin sadakati, adil oyunla birlikte vardır. Adil oyunun tanımı; kendine, başkalarına ve kural önceliğine saygıyı öne çıkaran davranış kurallarıyla vurgulanan bir dizi standarttır.

Hataların da hakemin öğrenmesinin ve günlük yaşamının bir parçası olduğu ve sadakatliliğin olmazsa olmaz bir başlangıç noktası olduğu bir ortamda hakem saygı görmek istiyorsa, kendisinin de takip etmesi gereken kurallar mevcuttur.

Amatör veya amatör olmayan tüm sporlarda, çeşitli kategorilerde kişiler mevcuttur: koçlar, spor yetkilileri, atletler... Hakemler, etik ve adil oyunun garantörleri olacak şekilde hususi olarak sahanın ortasına yerleştirilirler. Bunlar oyuna bağlılık ve sadakat sahibi ve özellikle oyunun hizmetinde olan kişilerdir.

2. Kuralların varlığının farkında olmak

Yasaları, herkesin toplum içinde yaşayabilmesini mümkün hale getirecek şekilde adım adım adapte etmişizdir. Bunun aksi de mümkün olabilirdi ama olmadı, örneğin en güçlülerin yasasının en zayıf olanları ezecek şekilde üstün tutulması gibi bir durum söz konusu olmadı.

Bu nedenle toplumdaki kurallar, yasalar, gelenekler, ahlak kuralları veya yaşamla ilgili kurallar insan yaşamını kısıtlamak için değil, aksine bireylerin bir toplum olarak bir arada yaşamasına ve gelişmesine imkan sağlayacak şekilde adapte edilmiştir. Bu ayrıca kişilerin kendi davranışlarının başkaları üzerinde etkileri hakkında umarsızca davrandıkları bencil tutumlardan kaçınmada da yardımcı olur.

3. Hakem rolüne saygı

Saygı, kişinin karşısındaki bir başka kişiye, bu kişide var olduğunu kabul ettiği değer sebebiyle duyarlılık ve söz dinlemesine yol açan bir duygudur. Dünya genelinde, spor yetkililerinin inkar edilemeyecek sembolik bir değeri mevcuttur. Okullarda, ekranlarda veya spor kulüplerinde üniforma, kişiyi tanımlama ve ayırt etme doğrultusunda kullanılan bir elementtir. Hakem, kendi üniformasıyla anında ayırt edilebilir ve bu, kuralların ve oyunun uygulanmasında kimin sorumlu olduğu konusunda oyuncuları anında bilgilendirir.

Hakemin rolüne saygı, oyun sahasındaki diğer tüm kişilere saygı ile yakından bağlantılıdır. Sonuç olarak, hakemlerin rolüne saygı, oyunun kendisine saygı anlamına gelmektedir.

Sporda kazanma hedefi ile güdülü olan diğer paydaşların aksine hakemler, düzeni, adilliği ve adaleti koruma hedeflerine bağlılıklarıyla yol alırlar. Bunların rolleri sayesinde oyun sahasında her bir kişinin kendini bir sportiflikle ve kurallara sadık davranışlarla ifade etmesi mümkün olur.

Bu nedenle, hakemin rolüne saygı her zaman bir diğer evrensel spor değeri olan adil oyun ile her zaman yakından ilişkilidir.

4. İletişim

İletişimin genel anlamı, bilgi aktarmak için kişilerin birbirleriyle etkileşim kurmasıdır. Bu nedenle kişilerin düşünce yapısının tanımlanması ve etkili bir şekilde öz güvenlerinin artması için iletişimin rolü, sporda oldukça önemlidir. Öyle ki sözlü/sözlü olmayan iletişim, vücut dili, davranış kurallarına uymak ve diğer kişiler arası işaretlemeler gibi pek çok iletişim formu mevcuttur. Ancak, oyuncular arasında basit bir işaretle bir şeyler ifade etme, parmakla bravo deme, alkışlama, el sıkışma hatta sırta bir teşvik vuruşu gibi resmi olmayan iletişim uygulamaları, kişilerin öz güvenlerinin gelişimlerini iyileştirebilir çünkü böylesi ifadeler karşılıklı anlayış ve saygıyı yansıtır. Ayrıca, takım arkadaşlarından uygun karşılığı görmek, takım çalışması ile birleştğinde güveni ve etkili etkileşimleri geliştirir ve bu da takım üyeleri arasında daha da güçlü bir bağlantıyı oluşturur.

5. Özveriyle bağlı olmak

Spor yetkilisinin bağlılığı her şeyin üstünde bir medeni bağlılıktır ve kendisini oyunun hizmetine teslim etmiş olur. Spor yetkilisi, kendi eylemiyle karşılaşmanın baştan sona kadar kurallara uygun şekilde mümkün olan en iyi koşullarda gerçekleşmesini sağlar. Hakemlik yolculuğuna çıkmak, kişinin tutkusunu bir başka yolla yaşaması suretiyle başka bir şekilde keyfini sürme yoludur. Keyif, hakemlik yapmanın arkasındaki ana güç kaynağıdır. Karar verme yoluyla güveni (kendine ve kendi ile ilgili) geliştirmeye ve sakinliği koruma yoluyla meditasyon sanatına yatkınlık geliştirmeye yardımcı olur. Hakem, oyunun akışını etkilememe doğrultusunda sorumluluk alır ve ipin ucunu kaçırmamak için oldukça odaklanmış halde olmalıdır. Son olarak hakem, karşılaşmanın herhangi bir anında doğru kararı verme yolunda kendi duygularını kontrol etmeye tam olarak bağlıdır. Spor yetkilisi, kendisi olmadan hiçbir şeyin mümkün olmayacağı bir oyun aktörüdür ve kendi bağlılığı, kendisini “birlikte yaşamanın” aktörü yapar.

6. Hatayı kabul etme

Spor yetkilisi, karşılaşmanın veya maçın kurallara uygun şekilde gerçekleştirildiğinden emin olma anahtar rolünü oynar. Tüm kategorilerde ve yaş gruplarında hakemin müdahaleleri, atletin performansı dışında sonuçları etkileyen tek müdahaledir. Bu nedenle insanların, spor yetkilisinin yapabileceği hatalar konusunun da sporun diğer aktörleri(koç, oyuncu, vb.) için geçerli olduğu gibi insan faktörünün bir parçası olduğu konusunda farkındalık sahibi olması ve bu bağlamda eğitilmesi de temel öneme sahiptir. Oyuncu, hatalarını düzeltmek suretiyle öğrenir, aynı şey genç hakemler için de geçerlidir. Hakem, oyunculardan daha deneyimli olduğunda koçun sahibi olduğu gibi bir eğitimci rolü de söz konusu olur. Daha genç oyuncularla iletişim kurmak ve spor ve uygulamaları konusunda temel önemdeki değerleri bunlara iletmek büyük öneme sahiptir. Özellikle de hakem, oyun sahasındaki hatalarla ilgili olarak ilgi dolu ama sağlam duruşlu bir destek sağlayabilir.

7. Peşin hükümlülük / Anlayışlılık

Spor yetkilisi kritiğe, hakarete ve fiziksel tacize maruz kalabilir ve bunlar oyunculardan, görevlilerden (koçlar, başkanlar, ...) veya izleyicilerden gelebilir. Bu kişiler, hakemin stabil olma halini bozmak suretiyle maçın veya karşılaşmanın kendisini riske attıklarını anlayamıyorlar. Hakeme hakaret etmek, oyunların tüm kurallarında ve tüzüklerinde yasaktır. Tüm sporlarda saygı, uygulanan ana kural olmalıdır. Maalesef oyun sahasında en komplike olan yer, hakemin bulunduğu yerdir ve bunun farkında olmalıyız. Kendisiyle yalnızca hataları için konuşulur genelde. Oyuncular gibi hakem de insandır ve hata yapmak insancıl bir durumdur. Hakaretler ve tehditler zihinsel sağlık için ciddi sonuçlar doğurabilir ve fiziksel şiddet her zaman fizyolojik ve fiziksel yaralar bırakır. Dünya’da hakemlerin yasalarla polis veya itfaye gibi kamu hizmeti görevi yürüttüğü kabul edilen tek ülke Fransa’dır. Peşin hükümler çok fazla sayıda olabilir ve her zaman yaptırıma tabi tutulmalıdır ama yalnızca eğitim, saygıyı yerleştirmede anahtar pozisyonu tutmaktadır.

1. SADAKAT “Sadakat ve iletişim, sporda her zaman ödüllendirilir”

Cheech Marin

Günlük hayatımızda her türde spor aktivitesi, sağlıklı bir yaşam stilini korumak için önemli ve faydalıdır denebilir ve bu, çocuklar için daha da fazla geçerlidir. Ancak, bir takıma girmeden önce değerlendirilmiş olması gereken bazı özel özellikler söz konusudur. Herhangi bir spor takımının temel prensibi sadakattir. Tzetis & Tachis (2013) tarafından sadakat(bağlılık), değişikliklere karşı direnç gösteren ve hedeflerine sadakatli kalan güçlü bir bağlılık ve destek duygusudur. Daha spesifik olarak belirtmek gerekirse, sadakate sahip bir takım, hedeflerini daha kolay bir şekilde başarmak için odağını ve tutkusunu koruyabilir. Sadakat ve bağlılığı olmayan takımlar genellikle hedefe yönelimini kaybetmiş, yanlış işleyen, kötü huylu ve genel olarak organize olmayan halde gözlemlenmektedir.

Yenther (2010) ayrıca şunları belirtmiştir: *“bir takıma sadakatli olmak, bir tür tarafsız olma durumudur ve bu da bağlantılı olma nedeniyle gelişen bir durumdur. Bağlantılar kurmak iyi bir şeydir. Diğer insanlara, kurumlara, topluluklara, hayvanlara, farklı kategorilerden pek çok şeye bağlantılar oluşturmak [...] Bu, sağlıklı bir zihne ve ahlaki olarak gıpta edilesi bir karakter geliştirmeye olan bir yeteneğe işaret eder. Ayrıca toplumun oluşmasına izin verir. Bu, iş birliğine, toplum oluşmasına ve iletişime imkan sağlar”.*

Aslında sporda sadakat ve bağlılık, hem negatif hem de agresif davranışları azaltma yönünde işleyen güçlü dinamiği sebebiyle takım arkadaşlarını yakın tutar. Aynı bağlamda ABD Spor Kampları (2021) makalesi, sadakat ve bağlılığı geliştirmenin 7 yolunu aşağıdaki şekilde sıralamıştır:

1. Sevgi ve sadakat, el ele giden konulardır,
2. Hedefinizi tanımlayın,
3. Sadakat, cesaret oluşturur,
4. Bütünlükle birleşmiş sadakat,
5. Sadakat ve dil,
6. Affetmek,
7. Sadakat bir yaşam biçimidir.

Buna ek olarak, takım çalışması ve sadakat, sporda çeşitli başarılarla sonuçlanan başarılı iş birliklerinde temel değerler olarak bir araya gelmektedir.

Olimpiyat Beyannamesi’nin Temel Prensipleri içerisinde Madde 6, uluslararası sporlar sistemi tüzüğü şu şekilde bir kısım içermektedir: “Spor kulüpleri ve birlikleri, spor sisteminin içerisindeki kesimlerdir ve

bunlar, aktivitelerini sportiflik sadakatiyle, sportiflik stilini göz önünde bulundurarak ve aynı zamanda sporun popüler eğitimsel, sosyal ve kültürel fonksiyonunu koruyarak gerçekleştirmelidir “.

Adil Oyun konsepti, Rodos'ta 1992'de Avrupa spor bakanları tarafından hazırlanan Spor Etiği Tüzüğünü yansıtır. Buna dahil olan konseptler, sporların kurallarına saygı duyma basit seviyesinin ötesine geçer ve spor dünyasında bir düşünce şeklini temsil eder. Spor etik tüzüğünde hilelere karşı savaş, kurallara saygılı olma, dopinge karşı savaşma ve spor oyuncularına karşı fiziksel ve fizyolojik şiddete karşı savaşma da yer alır.

Sadakat, tüm sporların ve hepsinin ötesinde insanlar arasındaki ilişkinin temel prensiplerinden biridir. Kurallara saygı olarak sadakat, birden çok katılımcı arasındaki ilişki bakımından ve gelecekteki davranışta iyileştirme bakımından kişisel gelişim anlamında temel öneme sahiptir. Sadakat, sorumluluk duygusudur, dayanışmadır, bu değer soyut veya bazı durumlara adapte etmesi zor gibi görünebilir ama bu değer, karşılığında kendimize ve başkalarına saygıyı veren bir değerdir.

Tenis, kelimeler dünyasında çok sayıda anlam ve geniş spektrumda değerlere karşılık gelir: eğlence, rekabet ruhu, karşılaşma ve kendinle ve başkalarıyla dengeli olma, dayanışma ve arkadaşlık bunlar arasındadır ama hepsinin üstünde ahlaki değerler ve etik prensipler için bir kutu olduğu söylenebilir. Tennis, kurallara uymanın, adil oyunun asaletinin ve sağlıklı rekabetten gelen harika tatminlerin önemini açıklar.

Egzersizler

▪ Hakemin sadakatine örnekler.

Verdiğimiz örnekler, genç insanların hakem olmanın anlamının farkına varmaları ve sadakat değerinin hayatın tüm alanlarında ve sporda diğer kişilerin saygısını kazanmak için gerekli olduğunun farkındalığına ulaşmalarını sağlamak için amaçlanmıştır.

İlk örnek, hakemin bakış açısından değerlendirmeyi hedefler ve burada birinci oyuncu, kortta en çok gerçekleşen olaylardan birini yaşar, hakem sandalyesinden kalkıp topu dışarıda ilan etme sonrasında izi kontrol eder.

Topu dışarıda ilan ederek sandalyedeki yardımcı hakem oyunu durdurur, ama sonrasında belki de topun içeride olduğunu fark eder. Sandalyesinden iner ve izi kontrol eder ve bu sayede yanlış kararını, herhangi bir başka muhtemel çözüm aramadan ve tamamen kendi kendini düzeltme ve hataya rağmen pozisyonunu korumaya çalışmadan düzeltir. Hakem hatasını farkederek kendi kendisini düzeltip puanı tekrar iade eder.

Tennis kortlarında çok sık karşılaşılan bu örnek, kişinin sadakat değerini kullanması gerektiğini gösterir çünkü yaşamın tüm alanlarında sadakat sahibi insanlar, çevresindeki insanlar tarafından en çok saygı gören insanlardır.

Oyuncular ve hakem, hakemler arası ve hakemlerle turnuva yöneticileri arasındaki ilişki her zaman sportiflik sadakati prensibine bağlılık içinde olmalıdır.

Bu örneği sandalyeden öncelikle topu dışarıda ilan eden ve sonrasında aşağı inip kontrol verilen kararın doğru olup olmadığını kontrol eden bir karikatürle açıklayın.

Bir başka pratik örnek, hakemin davranış kurallarını uygulamasıdır. Buna verilecek klasik bir örnek, bir anlık sinirle topu sahanın dışına fırlatan bir oyuncu örneği olup, bu sayede davranış kurallarına karşı bir ihlal gerçekleştirmiş olan bu oyuncuya hakem topu kötüye kullanma cezası verir ve kuralları uygular, burada şunu unutmamalıdır ki kendisi otoriter olmalı ama baskıcı olmamalı, bu sayede ilişkili oyuncuların ve meslektaşlarının saygısını kazanmalıdır.

Bu örneği bir karikatürde benzer durumlar için önce bir oyuncuya, sonra başka bir oyuncuya olacak şekilde temsilen gösterin, sandalyedeki hakem, davranış kurallarını aynı şekilde uygulayacaktır (sandalyedeki hakem için tarafsızlık örneği).

Sunulan son örnek ise hakemin, diğer meslektaşlarına olan olaylara yorum yapmaktan kesinlikle kaçınması gerekliliğidir; bu, belkide etkinlikte özellikle de meslektaşlarıyla sıkılaştırdığı ilişkilerine eşlik etmesi gereken muhtemelen en alakalı örnektir. Meslektaşlar arasında destek asla azalmamalıdır çünkü yalnızca bu yolla hem sportiflik hem de insancılık anlamlarında gelişimin kat edilmesi mümkün olabilir (iş arkadaşları arasında sadakat örnekleri).

Bu örneği bir karikatürle anlatın ve burada bir başka meslektaşının başına gelmiş bir olayla ilgili olarak meslektaşına tam desteğini veren ve bunu yapıcı bir şekilde meslektaşın kendisiyle tartışıp, başkalarıyla tartışmayı reddeden bir hakem olsun.

▪ Sadakat Nedir?

Öğrenme Hedefleri: Görüş açısını ifade etmek suretiyle Adil Oyunla ilgili daha iyi bir anlayış edinmek. **AKTİVİTE:** Aşağıdaki soruları sınıf olarak veya daha küçük gruplarda anlayın ve tartışın.

- Bu ifadelerin her birisini kabul ediyor musunuz? Neden ve neden değil?

“Adil Oyun teriminin anlamı, takım arkadaşlarıma ve rakiplerime saygı duyuyorum demektir. Bazen adil oynamak kolay değildir.”

“Adil oynamaya çalışırım, yani kuralları takip etmeye çalışırım. Ama gerçekten de kazanmak istediğimiz bir oyunda bazen taktiksel bir faul gerçekleştirmek zorunda kalırız.”

“Adil oyun, yalnızca yazılı kurallara bağlılık anlamına gelmez: daha ötesi olarak spor yapan kişilerin doğru sportmenlik tutumlarına ve kendilerini doğru bir ruhla ve tutumla sahada göstermelerini ve kontrol etmelerini de kapsar

- Adil oyunun anlamı sizce nedir?

- Adil oyun ruhunu korumanın kolay olmadığı bazı durumlar hakkında konuşun. Sadakatli örnekleri bir tarafa ve adaletsiz oyun örneklerini diğer tarafa yazmak suretiyle iki liste hazırlayın.

▪ Meydan okuma yarışması

Öğrenme hedefleri: Oyun ve bir partnerle konuşup tartışma yoluyla adil oyunla ilgili daha iyi bir anlayış edinmek.

Aktivite: Öğrencilerin kendilerine eşit güç ve yeterlilikte partnerler bulmalarını isteyin. Partnerler birbirlerine, kendilerinin iyi olduğu bir aktivitede meydan okur; örneğin zıplama, koşma, dans etme veya hedefe atış.

Sonunda partnerler, şu ifadeleri kullanarak yeterlilikleri arasındaki benzerlikler ve farklılıklar hakkında konuşacaktır:

- Her ikimiz de şu alanda iyiyiz:
- Her ikimiz de şu yönü iyileştirmeliyiz:
- Şu alanda ben daha iyiyim:
- Şu alanda sen daha iyisin:

Grup olarak konuşup tartışın: Her iki partnerin de adaletli bir şekilde rekabet etme şansının olması neden önemlidir? Adil yarışmalar düzenlemede kurallar neden önemlidir? Partneriniz, kendinizi geliştirmenize nasıl yardımcı olabilir?

2. KURALLARIN VARLIĞININ FARKINDA OLMAK

Kurallar, birlikte yaşamamızı ve oyun oynamamızı mümkün hale getirir

Yasaları, herkesin toplum içinde yaşayabilmesini mümkün hale getirecek şekilde adım adım adapte etmişizdir. Bunun aksi de mümkün olabilirdi ama olmadı, örneğin en güçlülerin yasasının en zayıf olanları ezecek şekilde üstün tutulması gibi bir durum söz konusu olmadı.

Bu nedenle toplumdaki kurallar, yasalar, gelenekler, ahlak kuralları veya yaşamla ilgili kurallar insan yaşamını kısıtlamak için değil, aksine bireylerin bir toplum olarak bir arada yaşamasına ve gelişmesine imkan sağlayacak şekilde adapte edilmiştir. Bu ayrıca kişilerin kendi davranışlarının başkaları üzerinde etkileri hakkında umarsızca davrandıkları bencil tutumlardan kaçınmada da yardımcı olur.

Kurallar farklılık gösterebilir

Kaza riskinden kaçınmak ve her birimizin güvenli bir şekilde seyahatine izin vermek için yoldaki trafiği düzenlemek önemli olsa da, konuma bağlı olarak kurallar çok farklılıklar gösterebilir. Örneğin, Birleşik Krallık'ta ve pek çok eski kolonisinde araçlar yolun solundan ilerlerken Avrupa, Afrika ve Amerika kıtalarında araçlar yolun sağ tarafından ilerlemektedir. Hız limitleri de ülkeye ve kullanılan yol türüne göre değişiklik göstermektedir. Avusturalya'da yol işaretleri aynı renkte olmadığı gibi bazen ülkemizde olmayan hayvanları içeren hayvan işaretleri de içerebilmektedir.

Kazalardan kaçınmak için ülkedeki geçerli kuralları bilmek daha iyi olacaktır! Sporda ve oyunlarda kurallar gereklidir

Sporda ve yaşamda, herkesin oyunun kurallarını bilmesi önemlidir. Okulda misket oyunlarını farklı farklı oynamamız mümkündür ama ihtilaflardan veya adaletsizlikten kaçınmak, hepimizin kurallar üzerinde anlaşmış halde olması oldukça önemlidir (Yenmek için nelerin yapılması gerekir, hangi kurallara uyulması gerekir?). Ortak bir şekilde gerçekleştirilen görüşme ve konuşup müzakere etmeler sayesinde çocuklar, kuralların önemini anlar: birlikte belirlenip tanımlanan ve seçilen kurallar herkes için geçerli olacaktır.

Herkes kuralları bilmelidir

Futbolu veya basketbolu hem eller hem de ayaklarla oynasak veya oyuncuların birbirlerine vurması veya birbirlerini iteklemesine izin veriliyor olsaydı her şey oldukça kaotik bir hale gelirdi. Bu yüzden herkesin iyi bir karşılıklı anlayış ve saygıyla oynamasına izin verecek şekilde kuralları uygulamayı kabul etmek gerekli bir şeydir. Kurallar, oyuncuları kısıtlamak amacıyla değil, birlikte oynamalarına, aynı hedefi paylaşabilmelerine, nelerin kabul edilebilir ve nelerin kabul edilemez olduğunda anlaşmalarına ve bunlara uymaya bağlılıklarını sağlamaya imkan sağlamak için koyulur.

Farklı pratikler, yeterlilik seviyelerine bağlıdır

Aynı sporun kuralları, karşılaşma seviyesine ve kimlere uygulandığına bağlı olarak değişebilir (daha küçük yaşta veya uzman atletlere vb.).

Amerikalılar şovu uzatmak için NBA'de basketbolu daha uzun oynamakta ve çoğunlukla 100 puanın üstüne çıkmaktalar, oyuncular daha fazla becerili olduğu için 3 puan almak için daha uzaktan atışlar gerçekleştirmekteler.

Kurallar ayrıca daha küçük yaştaki oyuncular için güvenliği gözetirken keyfi arttırmak için temel kuralları korumak şartıyla yeniden düzenlenip adapte edilebilir (örn. topla koşmamak, rakibi iteklememek...). Ayrıca uygulaması çok zor olan ve daha küçük oyuncuların etkileşimini engelleyebilecek olan bazı kuralları kaldırmak da mümkündür (örn. basketbolda "seyahat" kuralı). Ayrıca çocukların fiziksel yeterlilikleri göz önünde bulundurulmak suretiyle oyunun uzunluğu ve aynı zamanda boyutları kısaltılabilir. Materyaller de aynı şekilde adapte edilebilir, daha küçük potalar veya futbol kaleleri, skor yapmayı daha kolay hale getirecek şekilde kullanılabilir. Dahil edici olmayı teşvik edecek düzenlemeler

Ayrıca topluluğa göre de adaptasyon söz konusudur: majör toplu sporların kendi sporları altında varyantları bile mevcuttur ve daha küçük sayılarda veya hava durumuna bağlı olarak iç veya dış mekanda oynanmaları bu şekilde mümkün olur. 3'e 3 (3x3) basketbol, plaj voleybolu, yedi kişilik takımlı amerikan futbolu ve salon futbolu bu duruma örnekler olarak verilebilir.

Basketbolda, uzun boylu oyuncuların avantajlı olmasının önüne geçmek için kurallar koyulduğu olmuştur (rakibin kısıtlı alanı içerisinde 3 saniyeden daha uzun süre duramamaları, halkanın üstünde topa dokunmalarının yasak olması...). Ayrıca, becerileri ve risk almayı geliştirmek için, 3 puanlık alanda atılan bir gol 3 puan sayılmaktadır.

Son olarak, spor ne olursa olsun temel kurallar aynı kalmaktadır çünkü bunlar yoluyla oyuncular kendilerini ifade edebilir, oyunda duygular hissedebilir, ataktaki ve korumadakilerin hakları ve görevleri böylece dengelenebilir ve bu sayede sonucun ve oyun keyfinin belirsizleşmesi engellenebilir.

Hakeme olan ihtiyaç

Her ne kadar kurallara saygı gösterme ve kendi kendine kuralları uygulama yoluyla avantajlı bir şekilde keyif alabilecek olsak da bir karşılaşmadaki bir kişinin kazanıp kaybetmenin duygu gergisine kapılarak kurallara uyma veya fiziksel etkileşimi kontrol altında tutma sağduyusunu kaybedebilir. Oyuncular, üzerinde anlaşılmış bulunan kuralların uygulanmasının ve oyuncuların korunmasının sorumluluğunu bir hakeme verir.

Yaptırım ölçekleri

Hakem, yaptırım uygulamak için değil, oyunun gerçekleşmesini sağlamak için orada bulunmaktadır!

Çeşitli oyunların pratiğinin yapılması sonrasında elde edilen deneyimle, spor kural yapımcıları (kuralları yazan kişiler), oyuncuları kuralların ihlal edilmesinden uzaklaştırmak amacıyla cezalar getirmiştir. Bu yaptırımlar, ihlalin ciddiyetine göre farklılıklar göstermektedir. Örneğin, basit bir teknik hata genelde basit bir serbest vuruşla veya aut ile cezalandırılır ve top, rakibe verilir.

Temaslar veya orta ciddiyette ama tekrarlar şeklinde gerçekleşen hatalar da cezalandırılır ama 5 bireysel faulden veya belirli bir sayıdaki ekip faulü sonrasında sistematik serbest vuruştan sonra futbolda uyarı olur, amerikan futbolunda penaltı denemesi olur.

İhlalin fiziksel, sözlü veya psikolojik bir saldırı olması, herhangi bir formda sportmenliğe yakışmayacak bir davranış olması veya kimsenin sporda görmek istemeyeceği herhangi bir davranış olması durumunda yaptırım daha da ciddi olur. Bu bir penaltı vuruşu, geçici veya kalıcı şekilde yerine oyuncu almalı veya almasız bir oyundan çıkarma olabilir.

Sonuç

Sonuç olarak kurallar bir oyun çerçevesi sağlar, uygulamayı güvenlik altına alır ve oyunculara güvenceye sağlar. Kuralların herkes tarafından bilinmesi, anlaşılması ve paylaşılması zorunludur. Oluşturulması veya adaptasyonu sırasında kurallar, herkesin oyunda, sporda veya sosyal yaşamda kendilerini güvenli bir şekilde ifade etmesine izin vermelidir.

Hakem, oyunun prensiplerinden sorumlu yetkili olarak ve karşılaşma sırasında oyuncuların güvenliğinden sorumlu kişi olarak hem oyuncu tarafından, hem de izleyiciler tarafından kabul edilip tanınmalıdır. Kendisi kurallara dayanabilir ve aynı zamanda herkesin bunları bilmesi suretiyle kararlarına karşı çıkılmasından korunabilir.

Beden eğitimi sırasında çocuklar git gide daha fazla otonomi kazanmakta ve yetişkinin kontrolünden gitgide uzaklaşmaktadır. Sosyal yaşam için gerekli kuralları öğrenmektedirler. Kurallarla karşı koyma ve sporda bunların gerekliliklerini anlama, vatandaşların yaşamlarında gelişim için bir varlık teşkil etmektedir.

Kurallara tabi tutulma yerine çocuklar kuralları kabullenip ve hoş şekilde karşılamalıdır ve bunları kısıtlama olarak görmemelidir. Kuralların anlamını ve amacını anlamak, daha fazla eğlenmelerini mümkün hale getirir. Sonrasında oyunculardan adil oyun jestleri ve hareketlerini severek kabullenirler, örneğin kendi faullerini kabul etme veya teniste rakibe bir puanı geri verme gibi.

Egzersizler

- **“Yaşamda Kurallar” (kuralların düzenlediği yaşamda)**

Hedefler

Öğrencileri şunların farkında hale getirin:

- Farklı türlerde kurallar, gün içerisinde herkese geçerli olur,
- herkes için aynı olmayan bu kuralların bir anlamı vardır ve bunlar, toplumda yaşamı düzenlemeyi mümkün hale getirir.

Aktivite prensipleri

Öğrenciler bir okul gününü tarif eder ve sonrasında mevcut günün farklı saatleri için geçerli olan kuralları benzer veya farklı olarak belirlerler.

Ele alınacak noktalar

1) Günün hangi saatlerini belirtiyorlar?

Uyanma, kahvaltı, yolculuklar, okul zamanı, yemek zamanı, diğer zaman dilimleri (spor, eğlence, müfredat dışı aktiviteler, vb.)

2) Günün farklı zaman dilimleri, hangi ortamlarda gerçekleşir?

Ev (kişinin kendi evinde veya başkasının evinde), sokak, otobüs, araba, okul, kulüp, kantin, ...

3) Her bir bağlamla ilişkili olan ve bunlarda geçerli olan kuralları belirleyin (an +

ortam) Ev kuralları, okul kuralları, trafik kuralları, kulüp kuralları ...

4) Bu kurallarla ilişkili anlamı bulmayı deneyin

Bu kurallar neden mevcut? Güvenlik, birlikte yaşam, saygı ... 3-4 kişilik gruplarda, her bir grup, günün içindeki bir zaman aralığının kuralları hakkında konuşur)

Aktivitenin ilerlemesi

1'inci ADIM

5 dakika: 3-5 öğrencili gruplar oluşturun

10-15 dakika: her bir grup, günün farklı zaman dilimleri üzerinde bir friz hazırlar:

- günün farklı dönemlerini belirleyin;
- zaman içerisinde olayları konumlandırın;

5 dakika: farklı yerlerin (ortam) isimlerini friz üzerine yazın.

20-25 dakika: çeşitli etkinlikler veya yerler için geçerli olan kuralları friz üzerine çizin veya yazın.

2'İNCİ ADIM

15 dakika: Doğrulama ve Sunum

Gruplar birbirini takip edecek, birbirlerine frizlerini sunacak ve önceki gruplar tarafından söylenmemiş veya sunulmamış olan şeyleri tamamlayacaklardır

Herkes için geçerli bazı şeyleri yapma kurallarının farklılıklar gösterebileceğini ve şunlara bağlı olarak düzenlenip adapte edilebileceğinin gösterimi:

- Konum (ev, okul, sokak, ulaşım araçları, kantin, spor, vb.)
- Zaman (uyanma, yatağa gitme, yeme, dışarı çıkma veya çıkmama vb.)
- Bağlam (aile organizasyonu, kültür, yalnızca erkek / kız evlat veya büyük aile vb.)

30 dakika: paylaşım konuşun ve tartışın.

Öğretmen, ortamlarda / zaman dilimlerinde / günün değişik bağlamlarında veya alanlarında her bir kuralın varlığının anlamı ve bu kuralların fayda ve anlamları hakkında öğrencilere sorular sorar.

Kuralları kategorize edin:

- Kurumsal kurallar
- Trafik kuralları
- Aile Kuralları,
- Moral kuralları (başkalarına saygı, çeşitlilik, haklar ve görevler / kızların ve erkeklerin eşitliği, ...)

▪ **Birden Çok Hakemin Yönetimiyle “Jokerler” ve “Zorluklar Aktivitesi Oyunu**

Bu oyun, farklı sporlara veya geleneksel oyunlara adapte edilebilir.

Hedefler

* Öğrencilerle birlikte, seçilen oyun veya spor ile ilgili 4 veya 5 önemli kural geliştirin veya tanımlayın.

* Şunu sağlamak için hakemlik görevlerini çeşitli hakemler arasında paylaşın:

- Her bir hakem üzerindeki baskıyı azaltmak için (her bir öğrencinin gözlemesi gereken bir kural);
- Hakemliği yapılan kuralı her bir kişinin kendi becerilerine göre adapte edin;

- Hakemlerin sorumluluk almasına, kendilerini ortaya koymalarına ve anons etmelerine izin verip teşvik edin;
- Her bir öğrenciyi bir karar almanın zorluğu ve hatayı kabul etme konusunda zorlayıp teşvik edin;
- Her bir öğrencinin bir rolü yönetmedeki sorumlulukta sırayla farklı deneyimleri yaşamalarını sağlayın.

Organizasyon

Spor sahasında oyun. Çeşitli ekipler arasında bir turnuva organize edilmiştir.

Sahada: 2 ekip eşleşip maç yapar, üçüncü ekip ise hakemlik görevlerini üstlenir, skoru ve saati tutar.

1'inci Adım: Kuralları belirleyin

Tüm sınıfın öğrencileri, oynayacakları bir sporun/oyunun 4-5 en önemli kuralını sadeleştirilmiş şekilde birlikte belirler.

Basketbol örneği:

- 1'inci Kural: Top eldeyken hareket etmeyin (Bay/Bayan “Yürüyüş”);
- 2'nci Kural: Topu sahanın dışına deydirmeyin ve topla birlikte iken sahanın dışında yürümeyin (Bay/Bayan “Aut”);
- 3'üncü Kural: Rakibe kanca veya itme yapmayın (Bay/Bayan “Temas”);
- Kural 4: topla istediğiniz kadar sektirerek ilerleyebilirsiniz ama 2 elle tuttuğunuzda artık sektirerek ilerlemeye devam edemezsiniz (Bay/Bayan “Top Sürme”);
- 5'inci Kural: Oyun süresine (Bay/Bayan “zaman sorumlusu”) veya erişilecek skora (Bay/Bayan “skor tutucu”) saygı göstermek.

Gelişimi: Tartışma, konuşma ve toplu olarak karar alma sonrasında 4/5 kural tamamlanabilir veya belirtilebilir.

2'inci Adım: Hakemliğin atanması

Aynı ekipten 4 veya 5 öğrenci, her biri bir kuralın sorumluluğunu üstlenecek şekilde görev alır. Kuralın adının yazılı olduğu gömleklerin/elbiselerin atanması da değerlendirilebilir. Örneğin basketbolda: Bay/bayan “Yürüyüş”, Bay/Bayan “Aut” ...

Her bir hakem, kendi yönettiği kurala atanmış farklı bir ses çıkaran bir alet kullanabilir (düdük, çan, çingirak, üçgen ... vb.). Spor oyununun her bir döneminde her bir öğrenci, kendisinin hakemliğini yaptığı kurala bağlı olarak kural ihlallerini anons etmelidir (öğrenci için seçilen kurala göre). Bir başka hakem, bir başka kural için anons yapamaz.

3'üncü Adım: “İtiraz”

Tenis oyuncularında olduğu gibi, bir ekibin, eğer hakemin hata yaptığına inanması durumu söz konusuysa bir kararın düzeltilmesini istemek için 1 itiraz hakkı vardır.

4'üncü Adım: Jokerler (Başarının tanıtımı)

Her bir ekibin her bir oyunda 4 jokeri bulunur. Oyun, öğrenci hakemin kararına ve ekibin bu hakemin kararına itiraz edip etmeyeceğine bağlıdır. Hakem doğru ise, oyun normal şekilde devam eder, değil ise, hata olduğunu iddia eden ekip karara itiraz edebilir. Sonrasında öğretmen, kararı ve jokeri koruma ile ilgili olarak öğrencilerle birlikte karar verme sorumluluğuna sahiptir. Hakem sonrasında kararı düzeltmek için ekibinden bir joker kullanır. İtiraz eden ekip hatalı ise, bir sonraki oyun için bir Joker kaybederler ve maçın devamında herhangi bir hata için itiraz edemezler. Öğrenme hedefi, bariz hatalara itiraz etmeyi öğrenmektir, sistematik olarak hakem ile tartışmak değildir.

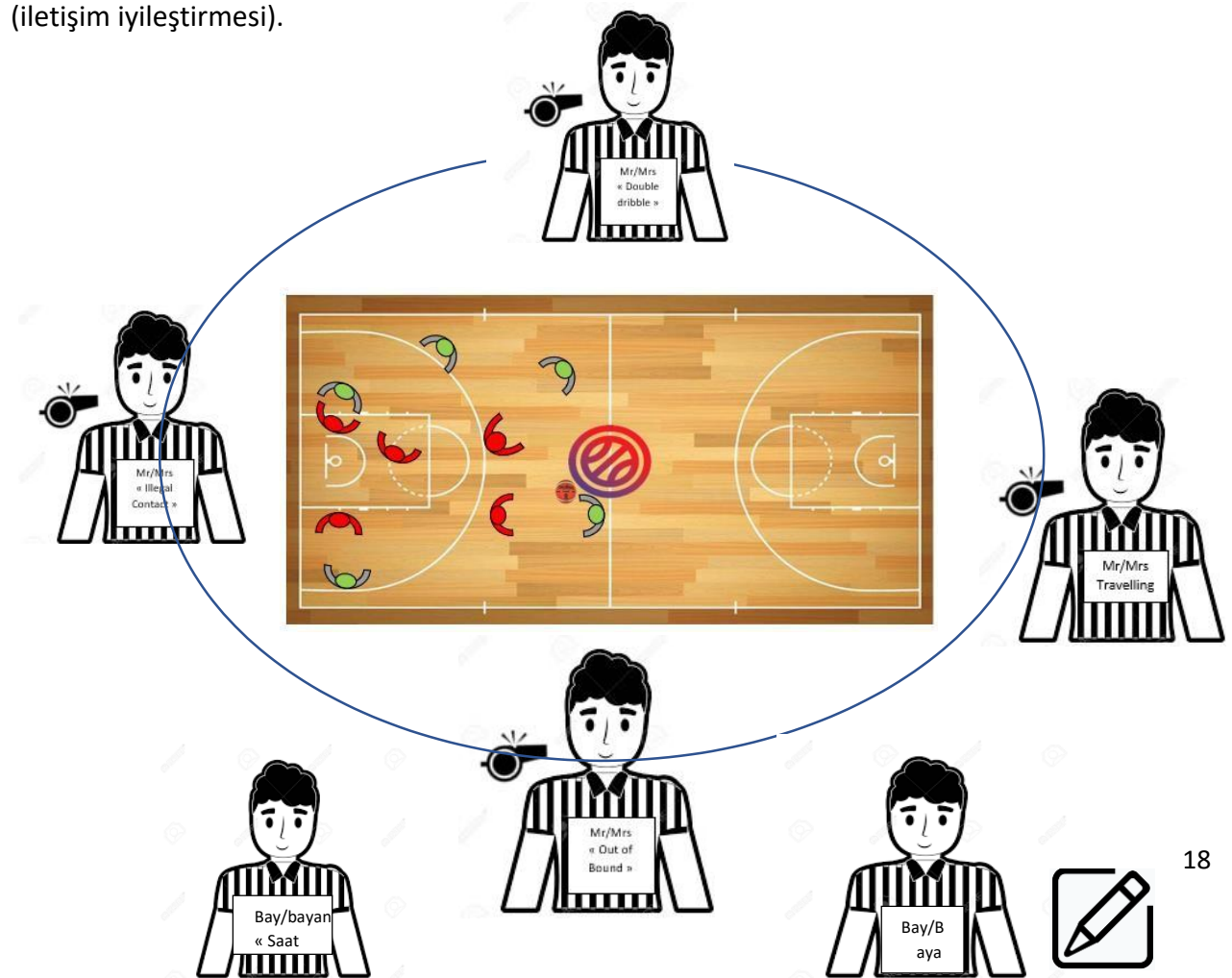
Tüm maçlar tamamlandığında bir ekibin halen daha jokerleri varsa, ekibe ek puanlar verilir.

Örneğin:

- Ekip tüm jokerlerini korumuşsa: +3 puan eklenir;
- Jokerlerin yarısından fazlası duruyorsa, +2 puan eklenir...

vb). Mümkün olan gelişimler:

- Aynı hakeme birden fazla kural ataması yapın;
- “Oyundan sorumlu” rolünü bir uzman öğrenciye atayın;
- Bir ihlalin bildirimi herkes tarafından anlaşılır ve açık halde değil ise bir joker kaybedilir (iletişim iyileştirmesi).

“iş birliği oyunları” veya “adilliği uygulamaların kalbine yerleştirmek için kurallar nasıl adapte edilebilir”

“iş birliği oyunlarının” formülü, kuralların adaptasyonu ve benimsenmesi yoluyla tüm oyuncuların bağlılıklarını geliştirme amacıyla “iş birliği” ve “reka...bet” konuları arasında bir birleşme durumunu netleştirmeyi hedefler. Oyun sırasında rekabet her zaman mevcut olacaktır ve her zaman bir kazanan, bir de kaybeden olacaktır ama belirsizliği korurken iki ekip arasındaki seviye farkını “ortadan kaldırma” amacını taşıyan belirli kurallar ile bu gerçekleştirilebilir. Oyun boyutunun desteklenmesi, bazı “yardımcı ayrıcalıklar” sağlayarak veya “üstesinden gelinmesi gereken zorluklar” sunarak gerçekleştirilebilir. Bu şekilde “yeniden dengeyi kurma”, tüm çocukların dahil olmasını daha kolay hale getirecektir, buna öncesinden çekilen veya hızla vazgeçen çocuklar da dahil olacaktır.

Hedefler:

- Bir eğlence boyutu ekleyerek skoru göreceli hale getirin;
- 2 ekibin farklı kapasitelerde olmasını, fırsatları eşitleyerek geri dengeleyin;
- Kartların çekilişle ilişkili yeni güç dengesi üzerinde toplu stratejileri güçlendirin

Malzemeler (Kartlar):

- Bir veya iki ekibin güçlerini destekleyen "GÜÇLENDİRME" kartları;
- İki ekipten biri için engellere sebep olan “KESME” kartları. Organizasyon:
- Bir turnuva sırasındaki bir maç durumunu kullanın...

- Maçta, belirlenmiş bir oynama süresi sonrasında veya dengesizlik başladığı anda (yani futbolda 2 gol fark, basketbolda 6 puan fark, ...) hakem müdahale eder ve oyunu durdurur:

1. İki seçenek mevcuttur:

a) Bu noktada kaybeden ekip kendileri için bir avantaj kartı (güçlendirme) veya diğer ekip için bir “kesme” kartı seçimi yapabilir. Sonrasında rastgele bir kart çeker.

b) Önde giden ekip, kendisi için bir “kesme” kartı kullanarak kendi kendilerine meydan okuyabilir veya karşı takımın eylemlerini kolaylaştırmak için onlara bir “güçlendirme” kartı çekebilir.

2. Sonrasında oyun, bu yeni durumu dikkate alacak şekilde devam

eder. Kartları tasarlamak:

Bu kartları tasarlamak doğrudan yapılması kolay bir işlem değildir. Bunlar ya öğretmen, ya da öğrenciler tarafından, kurallar ile ilgili düzenlemeler oluştururken oyunun mantığını koruma ve aktivitenin temel kurallarını koruma amaçları göz önünde bulundurularak hazırlanır. Örneğin, bir futbol maçında oynarken top elde olacak şekilde oynamaya izin verilmez; basketbolda bir “güçlendirme” kartı ile kaybeden ekibe karşı takımın bir oyuncusunu oyun dışı bırakma gücü verilmez. Bir ekibe sağlanan bu adaptasyonlar (belirli bir süre için), güç dengesini geri kurmayı mümkün hale getirirken oyunun ruhuna da saygıyı korumalıdır:

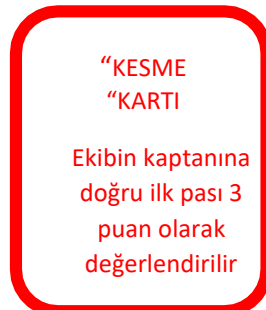
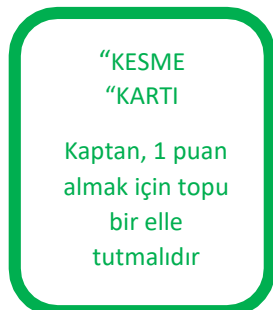
- Gol yapmayı kolaylaştırmak (örn: kaleyi büyütmek, basket potasını alçaltmak, bir golün iki gol sayılması, ...);
- Oyun eylemlerini daha az kısıtlayıcı hale getirmek (topu ele alıp tekrar yürümeyi cezalandırmamak, teniste 2 sıçramaya izin vermek, vb.);
- Ekiplerden birine daha fazla seçenek ve güç vermek için sayısal üstünlük / yetersizlik ile oynamak.

Ayrıca oyunda gülüşleri artırmak için bir iki tane “şaka” kartını da desteye eklememiz çok sorun olmayacaktır (bir arada olmanın keyfi için oynuyoruz). Örneğin bu kart üzerinde önde giden ekip ikinci yarıda elleri başlarının üzerinde olacak şekilde oynayacak”, ... gibi bir şeyler yazılabilir.

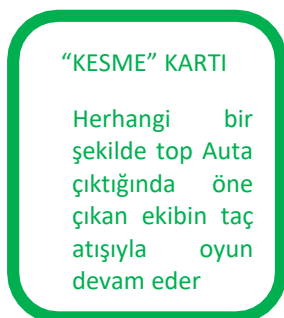
Oyunu organize etmenin üç muhtemel adımı:

- “Güçlendirme” ve “Kesme” kartlarını hazırlayın;
- Kartlarla denemeler yaparak oynayın;
- Kartların amaca uygunluğunu tartışın ve kullanımlarının sonuçlarını değerlendirin (adaletlilik, iş birliği, herkesin keyif alması vb. konseptlerine muhtemel açıklık).

“Kaptanın topu” oyunu için örnek kartlar

Futbol veya hentbol için kart örnekleri:

Tabii ki bu geçici kural adaptasyonlarının sebepleri net bir şekilde ifade edilip öğrencilerle paylaşılmalıdır.

Sınıfta öncesinden konuşup tartışmanın tüm önemi burada yatar: tüm oyunlardaki ana isteği, herkesin kazanmak için bir şansının olması değil midir?

“İş birliği” oyununun ruhunda, sonuçlardaki belirsizliği korumak suretiyle tüm öğrencilerin ilgisini koruyacak şekilde katılımı ve ilgiyi teşvik etmektir.

3. HAKEM ROLÜNE SAYGI

Olimpiyat değerleri

„İstedğimiz spor”

Küresel olarak kabul görmüş bir hareket olan Olimpiyat hareketi, Olimpiyatçılık değerlerinden ilham alan tüm bireyleri ve organizasyonları bir araya getirir. Uluslararası Olimpiyat Komitesinin Başkanı Dr Thomas Bach’ın kendi sözleriyle “*Olimpiyatçılık, spor için bir konsept olmaktan fazlasıdır. Bu, bir hayat felsefesidir*”.

Bu nedenle, tüm tanımlamaları içerisinde Olimpiyatçılık, sporda efor sarf etmenin keyif getireceği, iyi bir örnek sergilemenin aynı zamanda eğitimsel bir değerinin de olduğu ve her şeyin ötesinde temel etik prensiplerinin korunup göz önünde bulundurulması gerektiğini vurgulayan bir felsefe ve yaşam biçimi olarak tanıtılmaktadır.

Olimpiyat hareketi, sporu, kültürü ve eğitimi bir araya getirerek vücut, irade ve zihnin iyi dengelenmiş şekilde doğru gelişimini destekleyen çeşitli değerleri kabul etmektedir.

Uluslararası Olimpiyat Akademisi (IOA), spor dünyasını başkalarına ilham olma ve hayatlarını değiştirmeye destek olmaya bağlı hale getirmeye çabalar. Bu küresel eforda kişi, sporun özünde bulunan değerleri unutmamalıdır. Spor yoluyla insan haklarına saygı için çalışırken, dünya genelindeki spor organizasyonları, sporun dürüstlüğünü garanti altına almak için spor değerlerini ve kurallarını dikkatli bir şekilde korumak ve uygulamak için çalışmaktadır. Temel insan haklarına saygı, özünde herkesin spor yapmaya hakkına, herhangi bir ayrımcılık olmaksızın eşit fırsatlar ve olanaklara sahip olmaya dayalıdır.

Hakeme Saygı, Oyuna Saygı Anlamına Gelir

“Saygı; anlayış ve ilgililiği gerektiren bir şey veya bir realiteye bir kabul, bir pozitif değerlendirme tutumudur.”

(Clifford & Feezell, 2010)

Hakeme saygı, oyun sahasındaki diğer tüm bireylere saygı ile yakından bağlantılıdır. Sonuç olarak, hakemlere saygı, oyunun kendisine saygıyı belirtir. Ancak hakemler yalnızca oyunu temsil etmekle kalmaz, aynı zamanda öğrenmeyi ve daha iyi hale gelmeyi kolaylaştırır, oyunun tamamını yönetmeleri sırasında oyunun eğlenceli ve aynı zamanda adil ve adaletli olmasını da denetlerler. Oyunculardan koçlara, ebeveynlerden izleyicilere konuya dahil olan tüm taraflarla iletişim gerçekleştirir ve bunlara talimatlar verirler.

Hakemler, sporun özündeki değerleri koruma önemli rolünü oynarken aynı zamanda rekabet bileşeninin de mevcut olduğundan emin olurlar. Hakemin kararlarına saygı üzerinde büyük öneme sahip olduğu görünen bir başka olgu ise, teknolojik yeniliklerdir. Sonuçta tüm hakemler de insandır ve tüm insanlar gibi hataya açıktır. Peki bu durumda hakemleri modern teknoloji “Hakem robotlar” ile değiştirmeli miyiz? Bazı kişiler, bu durumun oyunun özünü öldüreceğini söylemektedir çünkü makineler, sporun özündeki değerleri koruma yeterliliğine sahip değildir.

Makineler, oyunun insan etmenine kadar inen kararlar veremez, bir oyuncunun rakibe çelme takmayı mı amaçladığını yoksa topa ulaşmaya çalışırken yanlışlıkla mı rakibini düşürdüğünü belirleyip karar veremez. Yapay Zekanın hakeme destek olabileceği bazı sporlar olsa da ve insan gözünün topu veya vuruşu algılayamayacağı bazı sporlar da olsa da insan olarak hakemlerin kararlar almalarına dayalı olarak yürüyen sporlar da mevcuttur. Her şeyiyle göz önünde bulundurulduğunda modern teknoloji, hakemlere kendi becerilerini mükemmelleştirmede ve kusursuzlaştırmada yardımcı olabilir. Sonuç olarak, modern teknolojinin kullanımı, hakemlere doğru ve adaletli kararlar almada yardımcı olabilir ama yetenekli bir hamle veya yanlış bir davranış gibi makinenin algılayamayacağı pek çok element mevcuttur.

Oyuncuları veya oyun sahasındaki diğer tüm aktörleri cezalandıran ve kritize eden bir hakem imajından kaçınılmalıdır. Bu durum sonuç olarak hakemin agresif ve aşağılayıcı davranışlarda bulunan bir birey olarak kötü itibar kazanmasına yol açacaktır. Hakemlerin, Oyunun çeşitli duygusal elementlerinden etkilenebileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu, hakemin alacağı herhangi bir kararı koşulsuz kabul etmeniz gerektiği anlamına gelmez. Hakemin kararını sorgulayabilirsiniz ama bu, medeni kurallara uygun bir ruhta gerçekleştirilmelidir. Sahadaki oyunun kendisiyle ilişkili olan herhangi bir kişinin, hakaret/küfür ve herhangi bir başka agresif davranış olmadan karara itiraz etme, sorgulama veya test etme hakkı vardır. Hakemin kararına saygı gösterirseniz, itirazlarınız hakemin kendisi tarafından oyunu iyileştirme girişiminiz ve mükemmellik yolunda çabalarına destek girişiminiz olarak değerlendirilecektir.

Sonuç olarak, hakemlere saygısızlık etmek, oyuna saygısızlık etmek anlamına gelecektir. Aşağıdakiler, oyunda Hakemin rolüne saygıyı öğretme ve bunu yürürlüğe koymada tavsiyeler sağlayabilir:

- Hakemin otoritesi kesindir;
- Hakemler sonuçta insandır ve hata yapmaya açıktırlar;
- Hakemin kararını sorgulamanın hedefi, Oyunun kendisini mükemmelleştirme yönünde gerçekleştirilmeli ve her zaman medeni bir şekilde yürütülmelidir;
- Hakemlere eğitimciler ve oyunun yorumcuları olarak saygı gösterin;
- Ve unutmayın: *Kendinize yapılmasını istemeyeceğiniz hiçbir şeyi başkalarına yapmayın!*

Egzersizler

▪ ADALET(SİZ) HAKEM

Süre: 45 dakika

Konum: spor salonu veya dış mekan

Ekipman: spora bağlı (futbol, basketbol, voleybol, hentbol, vb.) Aktivite

açıklaması:

Bu aktivite için hangi ekip sporu uygun gelirse onu seçin. Öğrencileri iki ekibe ayırın, bir öğrenciyi de hakem rolünü üstlenmesi için seçin. Bilinçli bir şekilde ve bilerek bir dizi kötü karar vererek öğrencinin nasıl bir kötü hakem olacağı yönünde kendisine talimatlar verin. Öğrencilerinizin hakeme karşı nasıl davranacağına özel olarak dikkat gösterin. Öğrenciler agresifleşiyor veya kötü dil kullanıyor mu? Kazanan takım nasıl davranacak? Kendileri hakeme gelip kötü karara dikkat mi çekecek yoksa hiçbir şey yapmayacak mı?

Öğretmenler için talimatlar:

Bu örneklerden mümkün olduğunca fazla yazın ve oldukça dikkatli olmaya çalışın. Oyun sonu geldiğinde öğrencileri bir araya toplayın ve hakeme karşı iyi ve kötü davranışlarını kendilerine bildirin. Hakemin otoritesine saygı göstermeyi sürdürürken kötü kararlara medeni bir şekilde karşı çıkan ekip, kazanan ekip olacaktır.

Üzerinde konuşup değerlendirme yapma:

Öğrencilerinizle Oyun kazanma veya kaybetme hakkında konuşun. Bir oyunu kazanma veya kaybetme konusunda her biri neler öğrenmelidir. Bir hakemin hatası sebebiyle bir Oyunu kazansalar nasıl hissedeceklerini kendilerine sorun. Yine de başarı kazanmış gibi hissederler mi? Hakemin kötü bir kararı sebebiyle bir Oyun kaybetmenin motivasyonlarını bozup bozmayacağını ve sonuçta kaybetmelerinden dolayı hakemi suçlayıp suçlamayacaklarını sorun.

İsteğe bağlı: Organize edeceğiniz oyunu kaydetme ve bunu daha sonra kayıttan öğrencilerle birlikte izleyerek kötü davranışları daha net ortaya koyma ve bunların nasıl önüne geçilebileceği ile ilgili konuşma yapma imkanı varsa harika olurdu.

▪ OYUNUN KURALLARINA SAYGI GÖSTERİN

Süre: 45 dakika

Konum: spor salonu veya dış

mekan Ekipman: altı halka,

toplar Aktivite açıklaması:

Halkaları salonun her yanına birbirlerinden en uzak olacakları şekilde dağıtın ve bu halkaların bir ekibe ait olduğunu aklınızda bulundurun. Salonun ortasına topları yerleştirin. Öğrenciler, eşit sayıda oyuncuya sahip olacak şekilde iki ekibe ayrılır. Her bir grubun içinden iki tane top çalan rolünde kişi belirleyin. Rakip takımın top çalanların kim olduğunu bilmediklerinden emin olun. Öğrencilere, salonun tamamında hareket edebileceklerini ama rakip takımın halkaları içerisindeki toplara dokunamayacaklarını ve yalnızca ortadaki toplara dokunabileceklerini söyleyin. Top çalıcılara, hem ortadaki hem de karşı takımın halkaları içerisindeki toplara dokunabileceklerini söyleyin. Oyunun hedefi, halkalar içerisinde mümkün olan en fazla sayıda topu getirmek olacaktır.

Öğretmen için talimatlar:

Öğrencilerinizin nasıl reaksiyon gösterdiğine yakından dikkat edin, özellikle de top çalan olarak görev almamış olanlarınkine. Bu aktivitenin amacı, Oyunun kurallarına saygı duymayı öğrencilere öğretmektir. Şiddet, kötü davranış ve uygun olmayan dil kullanımı ihtar almalı ve cezalandırılmalıdır.

Üzerinde konuşup değerlendirme yapma:

Öğrencilerinizi toplayın ve kendileriyle Oyundaki her bir bireye saygının önemi hakkında konuşun. Özellikle de Oyunun kurallarına saygı göstermek suretiyle medeni davranıp uygun davranış gösterme ihtiyacını vurgulayın. Oyunu kaybetme durumunda bile saygıdeğer duruşu korumanın önemini vurgulayın. Öğrencilerinize neleri farklı yapmaları gerektiğini düşündüklerini ve Oyunda “top çalıcıları” nasıl algıladıklarını sorun.

▪ ROLLERİ DEĞİŞTİRİN

Süre: 45 dakika

Konum: spor salonu veya dış mekan

Ekipman: spora bağlı (futbol, basketbol, voleybol, hentbol, vb.)

Aktivite açıklaması:

Bu etkinliğe uygun bir maç organize edin (futbol, basketbol, voleybol maçı vb.). Öğrencileriniz için spesifik roller atayın:

- Oyuncular;
- Hakemler;
- İzleyiciler.

Öğrencilerinize her 15 dakikada bir rolleri değiştirmeleri talimatı

verin. Öğretmen için talimatlar:

Oyuna ve öğrencilerinizin nasıl davrandığına karşı duyarlı olun. Bu durumda tarafsız bir gözlemci olarak davranmalı ve öğrencilere seslenmemeli ve sorularına cevap vermemelisiniz. Mümkün olduğu kadar gözlerden uzak durmayı deneyin. Kendilerine atanan her rolde öğrencilerin nasıl davrandıklarını not alın.

Üzerinde konuşup değerlendirme yapma:

Aktivite sonlandığında öğrencileri bir araya toplayın ve her bir rolde nasıl hissettikleri hakkında kendileriyle konuşup tartışın. Özellikle de hakem rolü üstlenmiş olan öğrencilere izleyicilerin ve oyuncuların kötü davranışlarına karşı nasıl hissettiklerini sorun. Başkalarının yerinde olmanın nasıl hissettirdiği fikrini konu etmeyi deneyin ve hakemlerin tüm Oyunun farkında olmayı sürdürürken oyuncuların ve izleyicilerin şikayetlerini ve varsa kötü davranışlarını dinleyip takip etmenin ne kadar zor olduğu konusuna vurgu yapın.

4. Kibarlık ve İletişim

“Etkili takım çalışması, iletişimle başlar ve biter”

Mike Krzyzewski

Çocukların spor aktivitelerine katılımı, kendilerinin iletişim becerilerini geliştirir, saygılı tutumlar ve düzgün davranışlar ile daha dışa yönelik bir karakter geliştirmelerine yardımcı olur. Bu, ayrıca çocuklara bir aidiyet duygusu verir. Yeni arkadaşlar edinmelerine ve okul dışındaki sosyal çevrelerini

genişletmelerine destek olur. Bir spor aktivitesi sırasında, çocuklar arası etkili etkileşimden ve takım çalışmasından çeşitli faydalar kazanılır. Mahaseth (2016) bir spor aktivitesi yoluyla sağlanan 5 faydayı ortaya koyar: 1. öz güvenin gelişmesi, 2. sosyal becerilerin gelişmesi, 3. yenilgiyi kabul etme kapasitesi, 4. disiplin ve 5. takım çalışması. Bu faydalar, adil oyunu ve her türde sporda saygıyı öne çıkaran sporların arkasındaki çekirdek fikri oluşturur.

İletişimin genel anlamı, bilgi aktarmak için kişilerin birbirleriyle etkileşim kurmasıdır. Bu nedenle kişilerin düşünce yapısının tanımlanması ve etkili bir şekilde öz güvenlerinin artması için iletişimin rolü, sporda oldukça önemlidir. Öyle ki sözlü/sözlü olmayan iletişim, vücut dili, davranış kurallarına uymak ve diğer kişiler arası işaretleşmeler gibi pek çok iletişim formu mevcuttur. Ancak, oyuncular arasında basit bir işaretle bir şeyler ifade etme, parmakla bravo deme, alkışlama, el sıkışma hatta sırta bir teşvik vuruşu gibi resmi olmayan iletişim uygulamaları, kişilerin öz güvenlerinin gelişmelerini iyileştirebilir çünkü böylesi ifadeler karşılıklı anlayış ve saygıyı yansıtır. Ayrıca, takım arkadaşlarından uygun karşılığı görmek, takım çalışması ile birleştğinde güveni ve etkili etkileşimleri geliştirir ve bu da takım üyeleri arasında daha da güçlü bir bağlantıyı oluşturur.

Sonuç olarak iletişim, büyük öneme sahiptir ve ekip ruhunu güçlendirme, ekip oyuncularını organize etme, sosyal olarak dahil etmeyi destekleme, disiplin ve herhangi bir istisna olmaksızın kurallara uymayı güçlendirerek spor alanında hayati bir rol oynamaktadır. Aksi takdirde kötü iletişim, küçük yaşta oyuncular üzerinde yıkıcı etkilere sebep olabilir. Daha spesifik olarak Hanson ve arkadaşlarının (n.d.) verdiği bir örneğin ulaştığı sonuca göre *“yetersiz ve kötü iletişim, atletleri stresli hissettirir ve bununla başa çıkmakta zorlanan hale sokar çünkü kendilerinin bulundukları ortamı kontrolcü ve fazla baskıcı olarak değerlendirirler”*.

İletişim becerileri bu yüzden temel öneme sahiptir çünkü bunun performansı anında iyileştirmesi veya performansa zarar vermesi mümkündür. Örneğin kişinin yanlış anlaşılmadan bazı düşünceleri veya önerileri açıklaması çok kolay değildir. Yine de Arkansas Devlet Üniversitesi'nin (2018) makalesi şunları belirtmiştir *“Etkili iletişime sahip atölyeler, pek çok*

başarılı atlet programının bir parçası olarak yerini almıştır ve atletleriyle açık bir şekilde iletişim kuran koçlar, doğrudan konuşma, dikkatle dinleme ve başkasının fikirlerine değer verme yoluyla etkili etkileşimde model olabilirler". Sosyal başarı, yalnızca etkili bir iletişim sonrasında gelir ve takım sporları, bu önemli kısımla ilgili iyi bilinirliğe sahiptir.

Daha önemlisi ise, başkalarının duygularını ve/veya düşüncelerini kabul edip algılama, sorunlar olduğu zamanlarda bile bunlarla uygun bir terbiye ve davranışla yüzleşme konusu sporda kibar davranışlılığın önemidir. Düzgün bir davranışı takip etmek, disiplin ile sonuçlanan iletişim becerileri ve iyi davranışları işaret eder. Kibarlık, hayattaki hedeflerimize ulaşmamızı mümkün hale getiren ve birbirimizin haklarına ve etik haklarına saygı gösteren önemli ve temel bir beceridir. Bu sebeple sporda kibarlık, hedefleri başarmada, organizasyonel seviyelerde ve kaba veya uygunsuz davranışlardan kaçınmada belirleyici seviyede önemli bir rol oynar.

Egzersizler

Grup sporları veya aktiviteleri, çocuklara pek çok fırsat sunar ve sağlıklı bir yaşam stili sağlar. Çocuklar arasındaki etkileşimler de, böylesi egzersizlerde belirleyici bir rol oynar çünkü spor oyunları vasıtasıyla bilgi edinebilirler. Ayrıca, bir takımda oynamanın önemli bir kısmı, disiplini kabul etmektir. Spor oyunlarına katılmaları, çocuklardan kuralları takip etmelerinin , kararları kabul etme ve kötü davranışlar karşılığında cezalandırılacakları beklendiği durumunu ortaya çıkarır. Bu noktadan sonra hem çocuklar hem de genç insanlar için olan ve bilgiyi eğlenceyle kombine etmelerine yardımcı olabilecek bazı özel aktiviteleri içeren bir kategori vardır.

▪ GERÇEK BİR OYUNU DEĞERLENDİRMEK

Hakemlerin gerçek bir oyunu izleyip değerlendirmeleri istenir. Bunlardan, arkadaşının performansının sadece iletişim becerileri ile ilgili olan kısmını değerlendirmesi istenir. Değerlendiriciler (oyunu değerlendiren hakemler), hakemlerin performansı üzerine raporlama yapmalı ve maç sırasında iyi ve kötü iletişim örneklerini göstermelidirler. Eğitim liderleri tartışmaların ve konuşmaların gerçekleşmesini sağlar ve resmi açıklamalar ve rehberlikler sağlar.

▪ VIDEO ÖRNEĞİ DEĞERLENDİRMESİ

Çeşitli oyunlardan spesifik örneklerle seçili videolar, hakemlere gösterilir. Hakemlerden sonrasında kendi fikirlerini vermeleri istenir. Eğitim liderleri tartışmaların ve konuşmaların gerçekleşmesini sağlar ve resmi açıklamalar ve rehberlikler sağlar.

▪ YAZILI TESTLER

Hakemlerden Kural kitabının, kılavuzların, katılımcıların davranışları ile ilgili vakaların ve hakemlerin görevlerinin hakkında sorular içeren yazılı bir testi doldurmaları istenir. Testlerin değerlendirilmesi sonrasında eğitim liderleri, hakemlerin test sonuçlarında var olan ortak hatalar hakkında konuşur.

▪ ROL YAPMA AKTİVİTELERİ

İletişimin eğlenceli bir şekilde çocuğun gelişiminde rol aldığı oyunlarda rol yapma oyunları muhtemelen en uygun oyunlardır. Daha spesifik olarak, böylesi aktivitelerde bir tema sunulur ve sonrasında her bir genç insan grubunun seçilen lideri, ekibin kalanıyla işbirliği yapmak zorundadır. Lider, yoğun bir şekilde ortaya çıkan sorunları ele alıp çözmek ve kendi grubunu yönlendirmek için ekibinin sorumluluğu üzerinde olan kişidir. Böylesi aktivitelerde çocuklar, liderlik rolünü deneyimleme ve aralarında iş birliğini deneyimleme fırsatına sahiptir.

Hem çocuklar, hem de yetişkinler için faydalı olabilecek diğer spor aktiviteleri şunlardır:

- Futbol
- Voleybol
- Basketbol
- Amerikan Futbolu
- Kriket
- Hokey

Sporlar, çocukların açık iletişim, geri bildirim alma yeterliliği, düşüncelerini/fikirlerini ifade edebilme yeterliliği ve çevresindekilerle iş birliği yapıp çevresindekilerin ihtiyaçları için iş birliği yapıp bunlar için adapte olabilme gibi hayati takım çalışması becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Böylesi takım sporları net bir şekilde iletişimin rolünün önemini yalnızca oyuncular arasında değil, bu oyunlarda önemli roller oynayan eğitimciler ve görevli karar vericiler arasında da net bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu türler, dahil ediciliğe ve etkili iş birliğine dayalı spesifik bir düşünme şeklini gerektirmektedir.

5. ÖZVERİYLE BAĞLILIK

Bağlılık, duygusal, zihinsel veya fizyolojik reaksiyonları mümkün hale getiren duruma alışık hale gelmedir ve belirli bir eylemi gerçekleştirip gerçekleştirilmeye karar verirken dürtülerini kontrol edememe durumu olarak tanımlanabilir (Byun ve ark. 2009).

Bağlılık, kişinin yaptığı şeye özveriyle bağlı tutması ve buna anlam vermesi yoluyla keyif almasıdır. Bağlılığı sebebiyle hedeflerini başaran bir kişi, cesurca başarılı olduğu yeni pozisyonunda, çevresindeki çocuklara ve genç insanlara bunların bağlılık seviyesini arttırmak suretiyle bir örnek olarak yeni bir rol modeli olur. Bu da yeni bağlılıklar oluşturur ve bu durum döngüsel olarak devam eder.

Sporda atletlerin bağlılığı şu şekilde tanımlanabilir; spora tam bir şekilde ilişkili olmak, tamamen ve zihinsel olarak pozitif bir şekilde yaşamak ve bunu kendi öz güvenleriyle ve eforlarıyla gerçekleştirmek. (Lonsdale, ve ark., 2007).

Eğer kendinizi özveriyle bağlar ve yaptığınız şeyi severseniz bu bir alışkanlık olur. Kendinizi geliştirirsiniz ve bu sayede alışkanlığınız kaybolup gitmez; sevdiğiniz bir alışkanlığınız başarılı olduğunda bu, başkalarına bir örnek olur ve bağlılıkla oluşturduğunuz alışkanlık, aynı zamanda gelecek jenerasyonların alışkanlığı olur.

Çoğu insan ihtiyacı ya fizyolojik veya psikolojiktir. Çoğu zaman, psikolojik ihtiyaçlarınızın tatmini, fizyolojik ihtiyaçlarınızın tatminine dayalıdır (Cüceloğlu, 1992). İşte bu

bağlamda egzersiz sırasında tatmin edilen temel psikolojik ihtiyaçlar, spor ve etkileşim ile ilişkilidir şeklinde düşünülebilir.

İhtiyaçlar, bireylerin kişilik özelliklerine bağlı olarak değişiklik gösterebilecek olsa da, aktivitelerin, bireylerin ihtiyaçlarına uygunluğu, bireyin spor aktivitelerine katılım ve sürekliliği/bağlılığı için oldukça önemlidir.

Çocukların ihtiyaçları, bağlılık seviyelerini belirler. Bu ihtiyaçlara şunlar dahil olabilir:

- fiziksel gelişim
- sağlık
- yeni hobiler, meraklar ve beceriler geliştirmek
- deneyimler edinme
- yaratıcı olma
- otorite motivasyonunu tatmin etme
- sosyalleşme
- dahil olma
- eğlenme
- bir rol modeli taklit etme
- sosyal ihtiyaçlar;
 - özgüven kazanma
 - öne çıkma istekliliği
 - yeterlilik
 - aitlik hissi
 - kontrol isteği
 - toplum tarafından kabul görme
 - başarılı olma
 - ün kazanma
 - bir arkadaş çevresi oluşturma
 - rekabetçi motivasyon
- psikolojik ihtiyaçlar;
 - stresle başa çıkma,
 - kaygıdan kurtulma

Gerçekleştirilen çeşitli çalışmaların sonucu olarak atletlerin spora bağlılığının, yaşları ilerledikçe azaldığı gözlemlenmiştir. Bu bağlamda çocukların sporlara bağlılığının gelişimi bağlamında bir sorumluluk duygusunu erken yaştan oluşturmak son derece önemlidir.

Oyunu öğrenip keyfini sürmek, genç yaştaki kişilerin sporlara katılımında oldukça önemlidir. Bu nedenle, yalnızca öğrenip yapmaktan keyif alacakları aktiviteler genç insanların

spora bağlılığını arttırmakla kalmayıp aynı zamanda kişiliklerini ve yaratıcılıklarını da geliştirir ve sosyal kazançları sayesinde bir sorumluluk duygusu kazanmalarına da yardımcı olur.

Sporlara katılımda dahili motivasyon faktörleri önemli bir rol oynasa da, buna bağlılık göstermek ve motivasyonu sürdürmekte harici faktörler genellikle sporlara katılımı başlatan tetikleyici etkiler olarak gözlemlenmektedir (Yılmaz, 2002).

Örneğin, sosyal entegrasyonda veya topluluk tarafından kabul görmede zorluk yaşayan çocuklar, ki bunlar harici motivasyon faktörleri olarak değerlendirilebilir, bunların kendi sosyal yaşamlarındaki negatif yönlerinin üstesinden gelmeyi, hakem rolüyle elde ettikleri beceriler sayesinde gerçekleştirebilmektedirler.

Bağlılık, insanların hedefledikleri veya bir hobi edinmek istedikleri konularda başarılı olmaları için son derece gerekli bir güdüdür. İnsanın kendi güdülerini tatmin etmesi için belirli şeylere bağlılık hissetmesi zorunludur.

Bir kişinin bir konuya merakı ile başlayan bir meyil, bağlılık güdüsü ile güç kazanır ve zevk verme durumu zamanla bir alışkanlığa dönüşür ve sonuçta kişinin işte başarılı olması ile sonuçlanır.

Başarı, kademeli olarak gelişen bir olgudur. İlk girişimde başarısızlık, ilerideki girişimlerde başarı ile ilgili bir şey ifade etmez. Öğrenmeyi, keyif almayı deneyin, tekrarlama isteğinin keyfini alın ve tekrarlayarak bunu bir alışkanlığa dönüştürün, bağlılık oluşmasını bir alışkanlık haline getirin, gelişmeye bağlılık sahibi olun ve başarılı olun.

Siz bağlılık sahibi oldukça geliştiğinizi göreceksiniz ve bu sayede hedeflerinize ulaşmada bağlılıktan kaçınmaksızın tamamen farklı konularda başarılı olabildiğinizi göreceksiniz.

İnsanlar yeni şeyleri içgüdüsel olarak denemeye meyillidir. Bu, bir bebeğin emeklemesine ve sonrasında tekrar tekrar denemesi ve kendisini bağlılık sahibi hale getirmesi suretiyle yürümeye başlamasına ilişkilendirilebilir. Bir konu hakkında içgüdüsel olarak meraklı olan bir kişi, yalnızca bağlılık ve kendini verme yoluyla başarı elde edebilir. Örneğin, hakem olmaya ilgili bir çocuk, toplulukta veya arkadaşları arasında öne çıkma ihtiyacı veya doğru zamanda kendi sesini duyurmak için düdük çalması gibi konuları ele alarak kendine yeni bir kariyer oluşturabilir. Ayrıca bir konuya kendini vermek suretiyle başarılı olan bir birey, kendi kendisine, ilgilendiği bir sonraki konuda başarılı olabileceğini kanıtlayabilir.

Bağlılık güdüsü ile belirli bir hedefi başaran bir birey, hedefini kaybetmeyeceği ve kendini geliştirmek ve yeni araştırma metotları oluşturmak suretiyle bunu daha da geliştirmek için ulaşabileceği bir noktaya ulaşmada bağlılığını güçlendirecektir. Bu durumda erişilen hedefle ilişkili olarak daha yüksek gelişim seviyelerine ve modernizasyona doğru giden yolu kendisi döşeyecektir.

Bir atletin disiplinine kendisini bağlayıp disiplinine bağlı olarak yüksek seviyede eğitimlerini yapması, sporda başarı amaçları için zorunlu olduğu gibi bir hakem de

disiplinine bağıllık sahibi olan atleti adil oyun ruhuyla ödüllendirmeyi bilmek zorundadır. Hem atletin kendi disiplinine ve eforuna bağıllığını, hem de hakemin adil yönetimle ilgili kendi disiplinine bağıllığını güçlendiren bir kazan-kazan yapısı oluşturun.

Kendinizi bağılı hale getirmeyin, bağılı olun!

Egzersizler

- Aşağıdaki bağıllık hikayelerini sağlamak için bir pratik yapacağız:

1. Hakemin rolüne bağıllık
2. Spor başarısına bağıllık
3. Takım ruhuna bağıllık
4. Adil oyuna bağıllık
5. Kurallara bağıllık

Yukarıdaki konulara bağılı olarak egzersizler aşağıdaki şekilde gerçekleştirilecektir:

- Hakemler, maç protokolünde tanımlanan saatten bile önce, kurallara göre uygun şekilde giyimli ve ütölenmiş hakem kıyafetleri ile gelecek ve bu sayede “hakem rolüne bağıllık” göstereceklerdir.
- Hakemler, maç planlaması için maçtan önce bir araya gelecektir. Maç öncesinden, maç sırasında birlikte karar pozisyonlarında birbirleriyle göz teması kuracakları pozisyonları belirleyecekler ve top, ikinci hakeme yakın olduğunda birinci hakem, ikinci hakemi 0,5 saniye kadar bekleyecektir. (Takım ruhuna ve hakem rolüne bağıllık)
- Yalnızca birinci hakemin karar verebileceği ama pozisyonu net bir şekilde göremediği durumlarda ikinci hakem küçük bir işaretle kendisini uyaracaktır. (Takım ruhuna bağıllık)
- Çizgi hakeminin yanlış bir kararının olması durumunda; rakip, oyunculardan fazla şiddetli itiraz gelirken topun dışarıda olduğunu itiraf edecektir (adil oyuna bağıllık) ve hakemler bu hatayı fark etse bile, ilk hakem, şiddetli itiraz eden oyuncuya sarı kart gösterecektir (kurallara bağıllık); sonrasında sarı kart gören itiraz etmiş oyuncu hakemden özür dilerken rakibine de teşekkür edecektir. (Adil oyuna bağıllık)
- Skor konusunda majör bir fark olsa bile hakem, odaklanmış ve konsantre halde kalmaya devam edecektir. (Hakemin rolüne bağıllık)

- Bir ekip, skor bakımından diğer ekibin çok arkasında olsa bile, oyuncular ve koçlar birbirlerini motive eder ve ekiplerinin başarılarını destekleyeceklerdir. (Sportif başarıya ve takım ruhuna bağlılık)

6. HATAYI KABUL ETMEK

“Kariyerimde 9000’den fazla atışı kaçırdım. Neredeyse 300 oyun kaybettim. 26 defa oyunu kazanacak atış bana bırakıldı ve ben bunu kaybettim. Hayatım boyunca defalarca başarısız oldum, bu sayede başarılı olabildim”

Michael Jordan

Tüm zamanların en ünlü sporcularından birinden gelen bu ünlü cümle, herhangi bir spordan en büyük şampiyonların bile hatalar yapabileceğini göstermektedir. Bazen bu hatalar, maçın sonucu için karar verici olabilmektedir. Hata, öğrenme sisteminin temelidir, deneme yanılma yöntemiyle öğrenilir. Bu, ulaşılması prestijli bir hedef söz konusu olduğunda sporlara, okullara, kişiler arası ilişkilere ve günlük yaşama geçerlidir. Bu sebeple çocukların genç yaşlardan itibaren hata yapmalarına izin vermeliyiz ve hatta deneme arzusunu teşvik etmeliyiz.

Ayrıca, iyi sonuçlar elde etmek isteyen kişinin denemeler yapmasının zorunlu olduğun ve hatayı kabul etmek suretiyle hatanın yapılabilir olduğunun farkındalık bilincini desteklemeye devam etmeliyiz. Tek başınayken, toplum içindeyken, elimizden gelenin en iyisini yaptığımız anlarda koşulların bizi bu sonuca götürdüğü hataların tamamı bu kapsama dahildir.

Bunlara ek olarak diğer bir yönden bakıldığında, belirli bir süredir insanların hata problemine yalnızca negatif yönü olan değil, aynı zamanda pozitif yönü olan bir olgu olarak da bakmaya başladığı okul ortamlarında bile hatanın kabul edilmesi konseptinin geniş kabul görmesi şans eseri olan bir durum değildir. Öğretmen, hatayı gösterme işlemi sırasında öğrenciyi, öğrenmesi sırasında zihninde nelerin yanlış gittiğini düşünme doğrultusunda desteklemelidir. Öğretmenler, hatanın bir “günah” veya dramatik ve skandal bir şey olmadığını ama dahil oldukları eğitimsel sürecin motoru olduğunu öğrencilerine anlatma görevine sahiptir.

Spor dünyasına geri dönersek, genç sporcuların gelişimine eşlik eden öğrenme yolculuğunda hatanın geçerliliği ve kabul edilebilir olduğu doğrultusunda öğretmenin yanı sıra hakem de bir başka önemli figür olarak değerlendirilmelidir.

Tüm kategorilerde ve yaş gruplarında maç yöneticisi, maçın doğru ilerlemesini garanti altına almada anahtar bir rol oynar, oyunun kuralları ile uyumu bu sayede garanti altına alır. Ancak, oyun sahasına en küçük yaşlardaki oyuncular çıktığında hakemin rolü özellikle daha önemli hale gelmektedir. Deneyimlerinin kısıtlı olması sebebiyle küçük yaştaki atletler, sürekli olarak açıklamaya ve kuralların ve bunların uygulamalarının hakkında manalı açıklama ve netleştirmeler sağlanmasına daha fazla ihtiyaç duyarlar. Hakemin fonksiyonu bu nedenle ilk olarak kortta karşılaşmaya katılan küçüklere öncelikli olarak eğitim sağlamak ve bunu yaparken eylem özgürlüklerini belirleyen kurallar dahilinde kalmaktır. Hakem, görevi ve hakem olarak pozisyonundan önce bir eğitimcidir ve eğitimci / koç için olduğu gibi en gençler ile iletişim kurma ve bunları sporun temel değerlerine: kurallara saygıya, rakibe karşı sportmenliğe sadakatli davranma gibi yönlendirme görevleri son derece önemli olmanın yanı sıra bu çocukları oyun sahasında hata yaptıklarında gelişim yolculuklarında destekleme de en az bu seviyede önemlidir.

Sonuç olarak düşünürseniz, hakem ve koç figürlerinin, küçük sporcularla resmi bir maçın çeşitli aşamalarında etkileşim kuran kişilerin tamamını oluşturduğunu görürsünüz.

Daha önceden de belirtildiği üzere hakem, maçın düzgün bir şekilde gerçekleştirilmesinde temel bir rol oynamaktadır. Sahada oyunun kurallarını bu temsil eder ve oyunun sportmenlik ruhunu, olayların doğru sıralamada gerçekleşmesini, tüm bileşenlerin kararları barışçıl bir şekilde kabul etmesini koruma “sorumluluğunu” işte bu kişi üstüne alır.

Tüm bunlar elbette kolay değildir, özellikle de bir “insan” olarak bunun gerçekleştirilmesi gerekiyorsa. Hakem de oyunu oynayan atletler, koçlar ve stantlardan oyunu takip eden ebeveynler kadar insandır.

Çok defa hakem, harika bir figür olarak düşünülür, her zaman doğru kararı verebileceği var sayılır ama kendisinin de bir insan olduğu ve hata yapabileceği gerçeği unutulmamalıdır.

Nasıl koçlar başlangıçta başarısız olup sonradan değişikliklere uğrayan takımı sahaya sürebiliyorsa, nasıl tenis oyuncusu ağlara top fırlatabiliyorsa, nasıl bir basket oyuncusu potanın altından kolay bir atışı tutturamıyorsa, nasıl voleybolda karşıdan bloklama olmadığı halde topu ağa geçirecek şekilde vuruş yapan oyuncu olabiliyorsa hakemler için de bu söz konusu olabilir.

Egzersizler

İtalya Voleybol Federasyonunun bu proje için önerdiği 3 egzersizin hedefi, hata konseptini yeniden tanımlamada genç atletlere yardımcı olabilecek bir yolu hazırlamaktır. Çocukların hataya farklı, daha yapıcı ve pozitif bir şekilde yaklaşmalarına yardımcı olun. Ama daha da önemlisi, spor aktivitesine katılan tüm kategorilerin hatalar yapabileceğini ve bu kategoriye hakemlerin de dahil olduğunu anlamalarını sağlayın

Voleybol S3 içerisinde sunulan 3 oyunun da temeli, 12 yaşına kadarki çocuklar için voleybol oyununun bir varyasyonudur ve bu, daha küçük bir saha ve daha alçaltılmış bir ağı sahiptir. Genel olarak S3 voleybol, 3'e3 versiyonla oynanır.

OYUNUN KURALLARI VE ÖZELLİKLERİ

- Oyun alanının boyutu 9 x 4,5
- Ağ yüksekliği 2,00 m.
- Serviste rotasyon zorunluluğuyla bu kortta 3 oyuncu.
- Her bir oyuncunun en az 3 oyuncusunun ve en fazla 8/9 oyuncusunun olması zorunludur.

Her bir rotasyonda kortu terk eden oyuncu, kendi sırasını bekleyen takım arkadaşlarının sırasında arkaya geçmelidir.

Hakemlik

Bu, sırayla öğrenciler tarafından gerçekleştirilmelidir.

Hakem, oyunun başlangıcında düdüğü çalar ve sonrasında aşağıdaki kurallara uymada hata olunca kesintiler için çalar:

- Oyuncu, rakibin oyununa, ağı dokunmak suretiyle müdahale ederse.
- Topa vururken ağ altındaki çizgi üzerine basarsa.
- Oyuncu topa iki defa art arda dokunursa
- Oyuncu topu elleriyle tutarsa, Top

içeride veya dışarıda durumunda

▪ **“Oyna ve hakemlik et”**

Bu egzersiz, bir Voleybol S3 maçı sırasında gerçekleştirilir. İki ekipten bir çocuk, hem oyuncu hem de hakem olacak şekilde çift role atanır. Her bir eylemin sonunda puan kararını verecek olan kişi, hakem olarak atanmış olan çocuk olacaktır. Rakipler, çocuğun aldığı tüm kararları, yanlış bile olsa kabul etmek zorunda kalacaktır.

Hakem olarak seçilmiş olan çocuk her zaman oyunu oynayanlar arasında olmalı ve dışarıdan olmamalıdır.

5 eylemin oynanması sonrasında çift oyuncu / hakem rolü bir başka çocuğa geçer ve bu, 2 ekibin tüm oyuncularının hakem rolünü oynamış olmasına kadar sürer.

▪ **“Aslında tam tersine”**

Bu egzersiz, Voleybol S3 maçı sırasında gerçekleştirilir. Maç, bazen doğru kararın aksine kararlar veren bir yetişkin tarafından yönetilecektir (örneğin top dışarıdayken içeride saymak gibi). Çocuklar hakemin her zaman “yanlış” kararı alacağını bilir ve bu yüzden

puanın yanlış bir şekilde kendisine verildiği ekip, hakemi düzeltmeli ve puanı rakiplerine “iade” etmelidir.

- **“Kim kaybederse kutlasın”**

Bu egzersiz de bir Voleybol S3 maçı sırasında gerçekleştirilir ama bu sefer, egzersiz “tersine” skora odaklanır. Bu egzersizde bir takım tarafından kazanılan bir skor, karşı takımın skorunu yükseltir. Tabii ki hata, bilerek ve isteyerek yapılmamalıdır, bunu yapan takıma ceza olarak puan kazandırma cezası verilir. İki ekipten birisi 15 puana ulaştığında kaybeder, otomatik olarak bu durum, zaferi diğer ekibe verir. Bir top, eylem veya şüpheli seçim durumlarında birilerinin hatayı itiraf etmesi halinde kendi ekiplerinin skoru 2 puan düşecektir.

7. ANLAYIŞ

Anlayış, en önemli insan değerlerinden biridir. Bu, sorunlar ve peşin hükümlerin olmadığı daha iyi bir dünyada yaşamamıza yardım eder. Kendimizi diğer kişinin yerine koymak suretiyle daha iyi anlayış göstermemiz mümkün hale gelir.

Her birimiz kendimizi, diğer kişilerin belirli eylemlerini anlamadığımız belirli durumlarda bulduğumuz olmuştur. Başkaları bizi anlamadığında nasıl hisler verdiğini de hepimiz iyi biliyoruz- pek hoş hissettirmiyor değil mi? Yalnızca yanlış anlaşılmalara karşılaştığımızda anlayışın bir hediye olmadığını ve her birimizin bunu başarmayı denemesi gerektiğini anlıyoruz.

Hakem figürü genelde geçerli sebepler olmaksızın sıklıkla kritize edilen bir figürdür. Kişiler, kendi favori kulüplerinin veya atletlerinin fan olarak takipçiliği ile ortaya çıkabilmekte olan genelin dillendirdiği negatif fikre kapılıp bu durumun tuzağına düşebilmektedir. Kendinizi hakemin yerine koyarsanız, ihtiyaç duyacağı anlayışı hissedersiniz ve ön yargılar ortadan kalkar.

Hepsinin de ötesinde, hakemler de insandır. Anne babası olan, çocukları, duyguları ve bizim gibi hayalleri olan bir insandır. Pek çok durumda hakemlik, hakemin profesyonel işi bile değildir. Bu kişi sizin matematik hocanız, dişçiniz veya hayatınızı kurtaran itfayeciniz olabilir. Bunlar hayır amaçlı düzenlenen oyunlara da favori spor yıldızınızla birlikte iyi bir amaç için çıkmaktadırlar. Yerler, içerler, eğlenirler...

Daha açık hale getirmek için size bazı basit örnekler vereceğim.

Hadi buradan başlayalım - futbolda tartışmalı bir pozisyonu değerlendirmek için izleyici TV ekranının önünde kaç defa tekrar izlemeye ihtiyaç duyuyor? Bazen 3 defa tekrardan sonra bile yakın durumlarda topun sahanın dışına çıkıp çıkmadığını, penaltı olup olmadığını veya oyuncunun hangi kartı görmesi gerektiğini belirlemede emin olamıyoruz. Hadi hakemin bakış açısından olaya bakalım, tüm atletler, koçlar ve fanlar kendisinden kendilerinin lehine karar vermesini bekliyorken doğru kararı vermek için birkaç kısa anı veya bir saniyesi olduğunu

düşünelim.

Bir başka örnek, atletlerin simülasyonlarıyla verilebilir. Her birimiz, futbolcuların iyi aktörler olduklarını biliriz. Takıma yardımcı olma çabaları sırasında hakemi bir penaltı veya kırmızı karta doğru yönlendirmek için kandırmaya çabalayabilmektedirler. Hakemin gerçek zamanlı olarak birkaç saniye içerisinde gerçekten bir faul mü yoksa iyi bir oyunculuk örneği mi gördüğüne karar vermesinin son derece zor olduğu gayet anlaşılır bir durumdur.

Hakem figürü olmadan hiçbir sporun mümkün olmayacağını çünkü sporda kuralların olduğunu ve birilerinin bunlara uyumu gözlemesi gerektiğini hatırlamak önemlidir.

Pek çoğunuz hakem figürünün sakın bir şekilde çalışmasının gerektiğini ve yaptığı zor işten dolayı gereken saygıyı duymasının gerektiğini anlayışlı bir şekilde zaten kabul ediyor olabilirsiniz. Pek çok peşin hükmün ortadan kaldırılmasında anlayış, ilk adım olabilir.

Egzersizler

▪ Fiziksel ısınma ve kurallar testi

Isınma sırasında koç, voleybol kuralları hakkında sorular sorar. Sorulara en çok yanıt verebilen kişi 3'üncü egzersizde hakem olur. Bu sayede çocuklar, kuralları öğrenebilecek ve bilgilerinin karşılığı olarak ödüllendirilecektir - şu ana kadar hiç yaşamadıkları hakemin ilginç rolü pozisyonu. Bu, aynı zamanda gelecekte bu pozisyona ilgi göstermelerini sağlamada bir fırsattır. Mümkün olduğu kadar gerçekçi ve ilgi çekici olması için bir kolsuz yelek ve bir hakem düdüğü sağlanmalıdır. Bu sayede oyuncuları hakemin yerine koyabilmek daha kolay olacaktır.

▪ Voleybol ve hakem ısınması

Voleybolda 3 ana ısınma türü vardır - paslaşma, saldırı ve servis. Çocuk grubu, iki eşit gruba ayrılır. İlk ısınma egzersizinde grubun yarısı topu birbirine paslarken diğer grup, bir düzensizlik durumuna karşı izleme gerçekleştirir (örneğin taşınan bir top, vb. gibi). Sonrasında grup rolleri değiştirir ve diğer grup, hakemler olur.

Diğer 2 temel ısınma egzersizi de aynı metodolojiye göre gerçekleştirilir. Bir saldırı sırasında - saldırı yaparken ağa dokunan kişilere karşı izleme yapan katılımcılar olmasının yanı sıra topların saha sınırları içerisine düşüp düşmediğini izleyen diğer katılımcılar da vardır. Servis ısınması sırasında, servis çizgisini izleyen kişilerin yanı sıra saha çizgilerini izleyen kişiler de vardır.

▪ Hakem rotasyonu ile voleybol oyunu

Egzersiz 1'in kazananı, hakemlik pozisyonunda sıraya 1'inci olarak girer - yani kuralları en iyi bilen oyuncu. Bu kişi, ilk oyun boyunca hakemlik yapar ve bu görevi nasıl yapmaları gerektiğini başkalarına göstermiş olur. İkinci oyunun başında, puan alan herhangi birisi hakem olur. Bu sayede her bir oyuncunun hakem rolünü deneyimlemesi mümkün olacaktır. Bir ekip rotasyonumuz olacak. Bir oyuncunun ekip A için bir puan alması durumunda bu oyuncu hakem olacaktır. Ve bir sonraki puanın ekip B tarafından alınması durumunda bu puanı sağlayan kişi, mevcut hakemin yerini alacaktır. Bu yüzden oyuncunun ekip A'dan ekip B'ye birden çok defa rotasyon yaşaması mümkün olacaktır. Bu da tarafsızlığı sağlayacaktır.

Oyuncuları hakemin yerine koymak suretiyle zorlu durumlarla karşılaşmaları ve her hakemin bazen anlayış ve peşin hükümlü olunmamasına ihtiyacı olduğunu anlamaları sağlanacaktır.

Referanslar

- Ade, D., Ganiere, C., & Louvet, B. (2018). *Beden eğitimi derslerinde hakemin rolü: öğrenci deneyimi ve motivasyonu. (The role of the referee in physical education lessons: student experience and motivation.) Fiziksel Eğitim ve Spor Pedagojisi (Physical Education and Sport Pedagogy.)*
- Binder, D. (2007). *Değerleri Öğretmek: Bir Olimpiyat Araç Kiti. (Teaching Values: An Olympic Education Toolkit.)* Lozan: Uluslararası Olimpiyat Komitesi.(Lausanne: International Olympic Committee.)
- Clifford, C., & Feezell, R. M. (2010). *Spor ve Karakter: sportmenliğin prensiplerini geri kazanma. (Sport and Character: reclaiming the principles of sportmanship.)*
Amerika Birleşik Devletleri: İnsan Kinetiği.
(United States of America: Human Kinetics.) Etik ve
- Spor. (2002). Taylor & Francis e-Library(Taylor & Francis e-kütüphanesi).
- Isidori, E., Muller, A. ve Kaya, S.(2012). *Eğitimci Olarak Hakem: Yorumbilimsel ve Pedagojik Perspektifler.(The Referee as Educator: Hermeneutical and Pedagogical Perspectives.) Fiziksel Kültür ve Spor. Çalışmaları ve Araştırmaları, 5-11.(Physical Culture and Sport. Studies and Research, 5-11.)*
- Olimpiyat Spor Organizasyonlarının Yönetimi.(Managing Olympic Sport Organisations.)* (2020). Uluslararası Olimpiyat Komitesi.(Lausanne: International Olympic Committee.)
- McFee, G. (2004). *Spor, Kurallar ve Değerler: Sporun doğası hakkında felsefi araştırmalar.(Sport, Rules and Values: Philosophical investigations into the nature of sport.)* Taylor & Francis e-Library(Taylor & Francis e-kütüphanesi).
- Spor Yönetimi Kılavuzu.(Sport Administration Manual.)* (2019). Uluslararası Olimpiyat Komitesi.(Lausanne: International Olympic Committee.) UNESCO.
- (2008). *2015'e kadar herkes için eğitim - Bunu başarabilecek miyiz?(Education for all by 2015 - Will we make it?)* UNESCO Yayıncılık.(UNESCO Publishing.)
- "Spora Bağlılık Ölçeği"nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması (Gözde Sırgancı*/Ebru Araç Ilgar**/ Bekir Barış Cihan***)*
- ARKANSAS DEVLET ÜNİVERSİTESİ.(ARKANSAS STATE UNIVERSITY.) (2018). *Sporda İletişimin Önemi.*
Kaynak: <https://degree.astate.edu/articles/sport-administration/communication-in-sports.aspx>
- Hanson, B., *4 defa Olimpiyatçı, Direktör ve Baş Danışman.(Hanson, B., 4x Olympian, Director & Lead*

Consultant.) (n.d.). *Sporda İletişimin Önemi.(Importance of Communication in Sports.) Athlete Assessments.com (Atlet Değerlendirmeleri) Kaynak: <https://www.athleteassessments.com/importance-of-communication-in-sports/>*

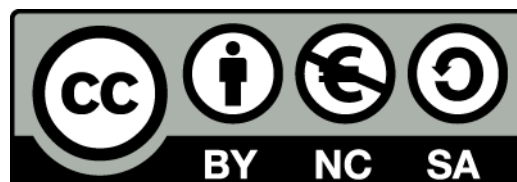
Mahaseth, H. (2016). *Çocuklar için Sporun 5 Faydası.(5 Benefits of Sports for Kids.) NOVAK DJOKOVIC VAKFI.(NOVAK DJOKOVIC FOUNDATION.) Kaynak: <https://novakdjokovicfoundation.org/5-benefits-sports-kids/>*

Sorumluluk Reddi

“SPOR için KURALLAR - Hakemin rolünün geliştirilmesi yoluyla pozitif değerlerin paylaşılması” projesinin tüm hedefleri ve çıktıları, “Spor alanında Erasmus Plus İşbirliği Ortaklıkları” isimli Avrupa Programı çerçevesinde gerçekleştirilir.

Proje kodu: 623055-EPP-1-2020-1-IT-SPO-SCP.

Bu yayının oluşturulmasına Avrupa Komisyonu’nun desteği, içeriğini onayladığı ve arkasında durduğu anlamına gelmez, bu yayının içeriği yalnızca yazarlarının görüşlerini yansıtır ve Komisyon, buraya dahil edilen herhangi bir bilginin herhangi bir kullanımından sorumlu tutulamaz.

Open Educational Resources